

VILNIAUS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO ADMINISTRAVIMO FAKULTETAS

SAMANTA LEKAREVIČ

IV kursas, Finansų programa, Ekonomika

Baigiamasis bakalauro darbas

UAB „X CORPORATION“ FINANSINIO REZULTATO ANALIZĖ IR VERTINIMAS

Darbo vadovė

Doc., Dr. Daiva Tamulevičienė

Vilnius, 2022

TURINYS

IVADAS	3
1. FINANSINIO REZULTATO ANALIZĖS TEORINIAI ASPEKTAI	5
1.1. Finansinės analizės samprata, šaltiniai ir rūšys	5
1.2. Bendra finansinių rodiklių apžvalga	9
1.3. Finansinis rezultatas: esmė, reikšmė ir analizės kryptys.....	13
1.4. Finansinio rezultato santykiniai rodikliai	18
2. UAB „X CORPORATION“ 2018-2020 M. FINANSINIO REZULTATO ANALIZĖ	26
2.1. Tyrimo objekto pristatymas	26
2.2. Tyrimo metodologija	27
2.3. Pelno (nuostolių) ataskaitos struktūros ir dinamikos analizė 2018-2020 m.....	28
2.4. Pardavimo pelningumo rodiklių analizė 2018-2019 m.	32
2.5. Turto pelningumo rodiklių analizė 2018-2020 m.....	35
2.6. Nuosavo kapitalo pelningumo rodiklių analizė.....	37
IŠVADOS	40
LITERATŪRA	42
SANTRAUKA	47
SUMMARY	48
PRIEDAI	49
1 priedas. Pardavimo pelningumo rodikliai	
2 priedas. Turto pelningumo rodikliai	
3 priedas. Kapitalo pelningumo rodikliai	

ĮVADAS

Temos aktualumas. Šiuolaikinėje ekonomikoje įmonės ateities perspektyvoms daugiausiai įtakos turi planavimas ir kontrolė, kuri yra susijusi su įmonės finansine veikla, parodančia bendrovės gebėjimą būti konkurencinga ir patrauklia investicijoms. Tinkamai atlikta įmonės finansinė analizė atskleidžia esamą įmonės finansinę būklę ir finansinius rezultatus bei išryškina įmonės stipriąsias ir silpnąsias puses.

Norint tinkamai parengti įmonės finansinę analizę yra būtini finansiniai rodikliai, kurie padeda objektyviai įvertinti ir iširti įmonės veiklą. Svarbu tikslingai apskaičiuoti šiuos rodiklius, kadangi jie padeda spręsti sudėtingus valdymo sprendimus. Šis etapas įmonės veikloje, padeda gerinti situaciją, jeigu bendrovė patiria nuostolius.

Įmonės finansinių rezultatų, absoliučių ir santykinų rodiklių vertinimas yra nagrinėtas ne vieno Lietuvos (Buškevičiūtė, Kanapickienė, Patašius, 2011; Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas, 2014; Janovič, 2012 ir kiti) ir užsienio (Baran, Pastyr, Baranova, 2016; Stoenoiu, 2015; Helfert, 2001 ir kiti) autoriaus.

Remiantis daugeliu autorių (Savickas, 2019; Helfert, 2001; Labonaitė, Subačienė, 2014; Mackevičius, Molienė, Poškaitė, 2008; Poškaitė, Novikovas, 2006 ir kiti), literatūroje dažniausiai aprašomi ir analizuojami šie finansinių rezultatų apibūdinantys pelningumo rodikliai: bendrasis pelningumas, veiklos pelningumas, grynas pelningumas, turto pelningumas, nuosavo kapitalo pelningumas.

Ekonominėje aplinkoje įmonės finansinė būklė gali dominti ne tik investuotojus ar kreditorius, bet ir valdžios institucijas ar konkurencines bendroves, kurios dalinasi bedra finansine rinka. Kiekvienas verslas, norėdamas išlikti konkurencinėje rinkoje, susiduria su sunkumais, rizikomis, todėl joks verslininkas nėra įsitikinęs ar esama veikla ateityje bus tęsiama, o siūlomos paslaugos toliau išliks paklausiomis. Šias rizikas būtina nuolatos vertinti, dėl kintančios rinkos ir vartotojų poreikių, tam, kad įmonė ateityje nepatirtų bankroto rizikos.

Parengta įmonės finansinė analizė leidžia išaiškinti rizikingas veiklos sritis, kurios trukdo bendrovei pasiekti geresnius finansinius rezultatus bei padidinti veiklos efektyvumą gaminant produkciją ar teikiant paslaugas konkurencinėje rinkoje.

Atliekant finansinės analizės vertinimą, gautus skaičiavimus, tikslinga palyginti su tos pačios įmonės ankstesnių finansinės būklės vertinimų rezultatais, nustatytais visuotinai priimtais rodiklių standartais, o kadangi skirtinguose sektoriuose veikiančių įmonių finansiniai rodikliai dažnai

skiriasi, todėl reikia naudoti kitų įmonių užsiimančių tą pačią veiklą ir esančių tame pačiame sektoriuje gautais rezultatais ir finansiniais rodikliais.

Nuo finansinės analizės šaltinių pasirinkimo ir jų patikimumo bei turinio priklauso atliekamos finansinės analizės rezultatai ir jų teisingumas. Siekiant objektyvaus įmonės apskaičiuotų rodiklių įvertinimo, palyginami skirtingų laikotarpių rodikliai. Pagrindinis finansinių ataskaitų tikslas – teikti teisingą finansinę informaciją apie įmonės veikloje naudojamą turtą, nuosavo kapitalo pokyčius, įmonės uždirbtas pajamas ir patirtas sąnaudas, pelno paskirstymą, taip pat reikalingą bendrą įmonės informaciją.

Tyrimo metu atliekama UAB „X Corporation“ 2018-2020 m. finansinio rezultato analizė ir vertinimas. Tokia analizė svarbi kiekvienai įmonei, nes verslo įmonių pagrindinė paskirtis – uždirbti pelną. Todėl tokia analizė yra aktuali ir UAB „X Corporation“. Įmonės veiklą lemia jos vykdoma finansų politika, finansinių sprendimų tikslingumas bei pagrįstumas, vadovų gebėjimas prognozuoti padėti, įvertinti ir valdyti rizikos veiksnius. Todėl įmonė, siekdama efektyviai valdyti, įvertinti, prognozuoti ir kontroliuoti pelną (pelningumą), turi atlikti pelno ir pelningumo rodiklių dinamikos, struktūros, palyginamąją analizę, įvertinti pelno pokyčius lemiančius veiksnius.

Tyrimo objektas – UAB „X Corporation“ 2018-2020 m. finansinės ataskaitos.

Darbo tikslas – Išnagrinėjus finansinio rezultato teorinius aspektus, atlikti UAB „X Corporation“ 2018-2020 m. finansinio rezultato vertinimą.

Darbo uždaviniai:

1. Atskleisti finansinės analizės esmę ir atlikti bendrą finansinių santykinų rodiklių apžvalgą.
2. Išnagrinėti finansinio rezultato sampratą ir jo analizei naudojamus finansinius santykinus rodiklius.
3. Atlikti UAB „X Corporation“ 2018-2020 m. pelno (nuostolių) ataskaitos struktūros ir dinamikos analizę.
4. Išanalizuoti UAB „X Corporation“ 2018-2020 m. pardavimo pelningumo rodiklius.
5. Išanalizuoti UAB „X Corporation“ 2018-2020 m. turto ir nuosavo kapitalo pelningumo rodiklius.

Tyrimo metodai – mokslinių literatūros šaltinių, Verslo apskaitos standartų ir kitų informacijos šaltinių analizė; finansinių santykinų rodiklių analizė, dinamikos (horizontalioji) analizė, struktūros (vertikalioji) analizė; surinktos informacijos sisteminimo, lyginimo, grafinio vaizdavimo ir apibendrinimo metodai.

1. FINANSINIO REZULTATO ANALIZĖS TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Finansinės analizės samprata, šaltiniai ir rūšys

Įmonės finansinė analizė atskleidžia esamą įmonės finansinę būklę ir finansinius rezultatus bei išryškina įmonės stipriąsias ir silpnąsias puses. Išanalizavus mokslinę literatūrą (Janovič, 2012; Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas, 2014; Baran, Pastyr, Baranova, 2016; Mackevičius, Poškaitė, Villis, 2011 ir kiti) galima teigti, kad finansinė analizė yra ūkinių procesų pažinimo priemonė, kurios tikslas yra objektyviai įvertinti esamą įmonės finansinę būklę, kad būtų galima priimti valdymo sprendimus ir projektuoti verslo plėtros perspektyvas.

Šiuolaikinės rinkos sąlygomis įmonės susiduria su daugybe iššūkių ir problemų, kurias dažniausiai sukelia vis labiau vyraujanti konkurencija. Tam, kad būtų galima objektyviai įvertinti susidariusią situaciją bendrovėje, numatyti jos perspektyvas pranašumus ir trūkumus tarp konkurentų, yra pasitelkiama finansinė analizė. Finansinės analizės sampratą kiekvienas autorius apibūdina skirtingai (žr. 1 – ą lentelę).

1 lentelė

Finansinės analizės apibūdinimas

Autorius (-iai)	Apibūdinimas
Baran D., Pastyr A., Baranova D. (2016)	Finansinė analizė yra įmonės ekonominės veiklos pagrindas, parodantis rezultatus susijusius su efektyvumu, gamybos pajėgumu ir pan.
Donthi R., Muskula A. (2013)	Finansinė analizė yra informacijos apdorojimas, įvairių finansinių veiksnių santykio tyrimas, parodantis kitimo tendencijas ir finansinį patikimumą.
Helfert E. A. (2001)	Finansinė analizė – įmonės finansinių ataskaitų peržiūra ir analizės metodas, siekiant įvertinti praeities, dabarties ar numatomus rezultatus. Finansinė analizė orientuota į pakitimus susijusius su ekonominės veiklos efektyvumu. Naudojant gautą informaciją iš finansinių ataskaitų, galima prognozuoti būsimus rezultatus, kuriais vadovaujantis galima priimti tinkamus sprendimus probleminėm sritim panaikinti.
Mackevičius J, Giriūnas L., Valkauskas R. (2014)	Finansinė analizė yra objektyvus bei nuoseklus įmonės finansinės veiklos tyrimas, siekiantis priimti teisingus sprendimus.
Mackevičius, J., Poškaitė, D., Villis, L. (2011)	Finansinė analizė – tai visapusiškas, objektyvus ir nuoseklus įmonės finansinės ir kitų su ja susijusių veiklų tyrimas siekiant padėti įmonės vadovybei priimti teisingus valdymo sprendimus ir įgyvendinti tikslus.

(šaltinis: sudarytas autorės, remiantis lentelėje nurodytais šaltiniais)

Finansinė analizė skirtinguose šaltiniuose įvardijama panašiai, kadangi tai yra duomenys, kurie yra susiję su įmonės ekonomine veikla. Remiantis Janovič (2012); Kazakevičiumi, Jakštu (2018); Mackevičiumi, Valkausku (2016); Mackevičiumi, Raziūniene, Valkausku (2019), ir kitais galima išskirti tokius esminius bendrus finansinės analizės bruožus:

1. Finansinė analizė yra susijusi su finansinėmis ataskaitomis, kurių duomenys parodo bendrovės ekonominio efektyvumo lygį, konkurencingumą rinkoje ir finansinį patikimumą.

2. Finansinė analizė leidžia vadovams priimti tinkamus ir teisingus sprendimus, reikalingus įmonės ateities planams įvykdyti, kurie gali sumažinti silpnąsias puses, trukdančias didinti grynąjį pelną ar nuosavą kapitalą ir pritraukti naujus investuotojus.

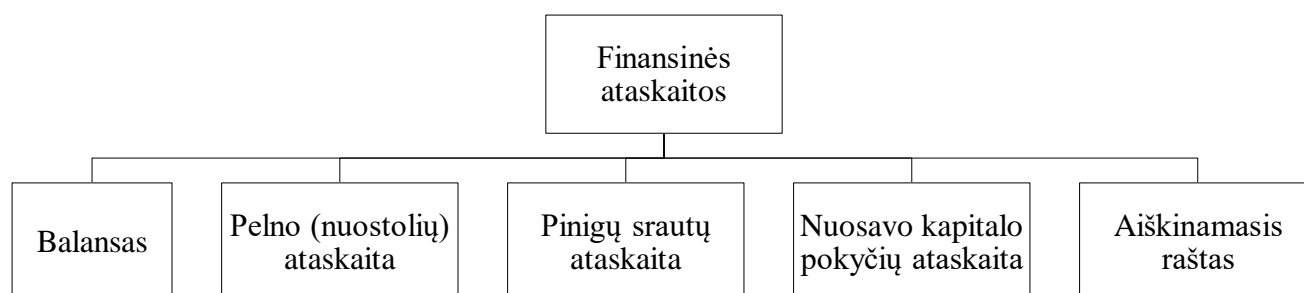
Remiantis Donthi, Muskula (2013); Baran, Pastyr, Baranova (2016), pateikiamas platesnis finansinės analizės sąvokos apibūdinimas, kuriame analizė apibūdinama, kaip pagrindas įgyvendinant vadovų priimtus sprendimus didinti efektyvumą, finansinį patikimumą ir konkurencingumą rinkoje.

Išanalizavus įvairių autorių (Baran, Pastyr, Baranova, 2016; Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas, 2014; Donthi, Muskula, 2013; Helfert, 2001) nuomones, galima teigti, kad finansinė analizė yra reikšmingas veiklos ir finansinių charakteristikų nustatymo iš apskaitos duomenų procesas, kurio tikslas yra gauti patikimą informaciją apie bendrovės veiklą.

Pasak Kazakevičiumi, Jakštu (2018), nagrinėjant įmonės finansinę veiklą yra būtinos finansinės ataskaitos, kuriomis remiantis galima įvertinti ir atlikti koregavimus susijusius su ekonomine veikla, kurį darys įtaka tolimesniam bendrovės buvimui rinkoje. Finansinės ataskaitos yra parengtos už ataskaitinį laikotarpį pagal konkrečius duomenys. Šios ataskaitos yra vienas iš pagrindinių įmonės finansinės būklės ir finansinio rezultato analizei atlikti (žr. 1 – a paveikslą).

1 paveikslas

Finansinės ataskaitos

šaltinis: sudaryta autorės, remiantis 1-uoju verslo apskaitos standartu (2015)

1 paveiksle yra pateiktos penkios pagrindinės finansinių ataskaitų rinkinio finansinės ataskaitos, atspindinčios įmonės finansinę padėtį. Pasak Baran, Pastyr, Baranova (2016); Mackevičiaus, Poškaitės, Villis (2011), bendrovių savininkai ar akcininkai gali matyti silpnąsias ir stipriąsias įmonės veiklos sritis, tačiau tam, kad būtų priimti racionalūs sprendimai, būtina išanalizuoti veiklos rezultatus, pasiremiant atliktais skaičiavimais.

Remiantis 1-uoju verslo apskaitos standartu „Finansinė atskaitomybė“ (2015), finansinių ataskaitų elementai, naudojami įmonės finansinei būklei ir veiklos rezultatams įvertinti, yra šie:

1. Balanse pateikiamas turtas, įsipareigojimai ir nuosavas kapitalas, kurie apibūdina įmonės finansinę būklę.

2. Pelno (nuostolių) ataskaitoje pateikiamos pajamos ir sąnaudos, kurios apibūdina veiklos rezultatus.

Finansinių ataskaitų rinkinio sudėtis priklauso nuo įmonės dydžio (žr. 2 – ą lentelę).

2 lentelė

Finansinių ataskaitų rinkinio sudėtis atsižvelgiant į įmonės dydį

Finansinės ataskaitos	Labai mažos įmonės	Mažos įmonės	Vidutinės ir didelės Įmonės
Balansas	trumpas	trumpas arba sutrumpintas	pateikiamas visas
Pelno (nuostolių) ataskaita	trumpa	pateikiama visa	pateikiama visa
Pinigų srautų ataskaita	nesudaro	Nepateikia	Sudaro
Nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita	nesudaro	Nesudaro	Sudaro
Aiškinamasis raštas	nesudaro	Sudaro	Sudaro

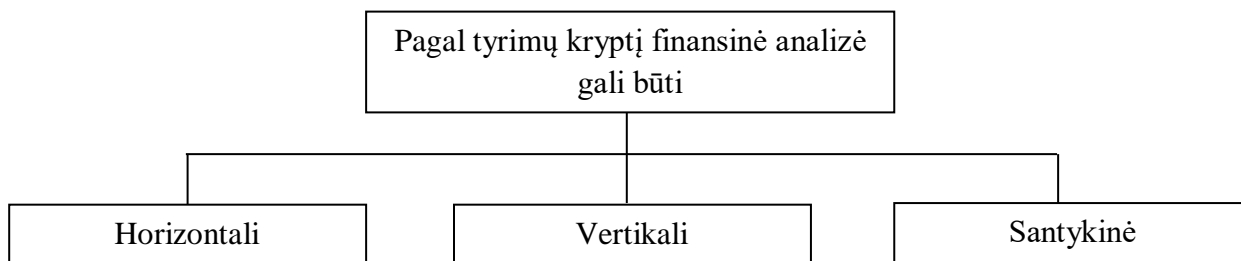
šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymu (2015)

Pagal 2 lentelės duomenis vidutinės ir didelės įmonės privalo pateikti visas finansinės ataskaitas, o mažesnės įmonės gali pasirinkti ir sudaryti finansinių ataskaitų rinkinį, skirtą didesnėms įmonėms.

Kaip teigia Galiniene, Mašalaityte (2007); Mackevičiumi, Poškaite, Villis (2011), įmonėse, norint tinkamai išanalizuoti finansinių rezultatų dinamiką bei struktūrą, dažniausiai atliekama balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitų rodiklių horizontali ir vertikali analizė, o norint išryškinti finansinių rodiklių tarpusavio ryšius – santykinė analizė (žr. 2-ą paveikslą).

2 paveikslas

Finansinės analizės rūšys pagal tyrimo kryptį

šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Mackevičiumi, Giriūnu, Valkausku (2014); Mackevičiumi, Poškaite, Villis (2011)

Kaip matyti 2 paveiksle, įmonių finansinei būklei ir finansiniam rezultatui įvertinti, galima naudoti trys analizės rūšis:

1. Vertikalią analizę, kitaip dar vadinama struktūrine analize, kuri leidžia atskirus rodiklius palyginti su bendroju baziniu. Tikslas yra nustatyti konkretaus rodiklio lyginamąjį tam tikros visumos dalį procentais. Atliekant vertikalią analizę galima: vertinti, ar optimaliai ir racionaliai naudojamas turtas; finansavimo struktūros pokyčius, nustatyti įmonės pajamų ir sąnaudų struktūrą ir jų kitimo priežastis, atskleisti įmonės finansinės būklės kitimo tendencijas. Vertikalią analizę taip pat atliekama naudojantis finansinėmis ataskaitomis, jose kiekvienas rodiklis yra lyginamas su bendroju baziniu, gautas rezultatas yra išreiškiamas procentais. Tokia analizė yra naudinga analizuojant finansinius rezultatus, kadangi ji leidžia lengviau pastebėti tam tikrų, reikšmingų finansinių rezultatų kitimus, kurie gali tapti esminiais aspektais tolimesnei analizei atlikti (Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas, 2014; Mackevičius, Poškaite, Villis, 2011; Kazakevičius, Jakštas, 2018).

2. Horizontalioji analizė leidžia palyginti tuos pačius finansinius rodiklius, tik skirtingais laikotarpiais. Padeda nustatyti rodiklių dinamiką absoliučiais dydžiais ir procentais bei nukrypimus nuo bazinių rodiklių. Ši analizė dažniausiai atliekama lyginant 2-5 metų duomenis. Naudojant horizontalią analizę galima vertinti ilgalaikio ir trumpalaikio turto, pajamų ir sąnaudų, apyvartinio kapitalo, grynujų pinigų srautų pokyčius. Svarbu įvertinti du pagrindinius dalykus: tinkamo lyginamo laikotarpio pasirinkimą ir bazinių metų, su kuriais lyginama, pasirinkimą. Rodiklių dinamikai vertinti neturi būti pasirinktas nei per trumpas laikotarpis, nes sunku matyti bendrą kitimo tendenciją, nei per ilgas laikotarpis, nes aplinka (ekonominė, politinė, teisinė ir socialinė), kurioje veikia įmonė, gali iš esmės pasikeisti. Atlikta pelno (nuostolių) ataskaitos horizontalioji analizė

leidžia daryti tam tikras išvadas apie finansinių rezultatų ir juos formuojančių veiksnių kitimo tendencijas. Tačiau, toks tyrimas pilnai neatskleidžia konkrečių priežasčių, dėl rodiklių teigiamų ar neigiamų pokyčių ir nesuteikia reikiamos informacijos prognozėms nustatyti (Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas, 2014; Mackevičius, Poškaitė, Villis, 2011; Kazakevičius, Jakštas, 2018).

3. Santykinė analizė, taip pat dar vadinama koeficientų analizė, kuri išryškina finansinių rodiklių tarpusavio ryšius. Horizontaliosios ir vertikaliosios analizės rezultatai yra pagrindas atlikti santykinę analizę, tai yra apskaičiuoti įvairius santykinius rodiklius (finansinius koeficientus) (Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas, 2014; Mackevičius, Poškaitė, Villis, 2011; Janovič, 2012).

Pasak Mackevičiaus, Giriūno, Valkausko (2014), gerai atlikta santykinė analizė sukuria naują informaciją, kuri įprastai būna svarbesnė, nei informacija, pateikta tam tikrose finansinėse ataskaitose. Atliekant tokį tyrimą, apskaičiuoti koeficientai išreiškia finansinių ataskaitų ir kitos informacijos duomenų tarpusavio ryšius, taip leisdami vertinti ūkio subjekto ekonominę ir finansinę būklę.

Apibendrinant galima teigti, kad finansinė analizė yra įmonės finansų būklės ir jos rezultatų įvertinimas, kuris atliekamas remiantis finansinėse ataskaitose pateiktais duomenimis. Tai padeda geriau suvokti įmonėje vykstančius reiškinius ir procesus. Taip pat finansinė analizė gelbėja įmonės vadovams priimti optimalius valdymo sprendimus, padeda laiku atskleisti bendrovės trūkumus bei numatomus jų šalinimo ir veiklos efektyvumo didinimo priemones.

1.2. Bendra finansinių rodiklių apžvalga

Norint identifikuoti priežastis, sąlygojusias finansinių rezultatų pokyčius, ir suvokti įstaigos būklę, neužtenka analizuoti ir vertinti tik pagal vieną rodiklį. Pasak Mackevičiaus (2006); Mackevičiaus, Poškaitės, Villis (2011), finansinė analizė tiria finansinę įmonės veiklą pagal įvairius finansinius rodiklius, kurie gali būti absoliutūs ir santykiniai. Absoliutūs rodikliai apskaitomi ir apskaičiuojami finansinės veiklos procese, apibūdina veiklos sritis, kurios sudaro finansinės analizės turinį. Santykiniai rodikliai sudaromi iš absoliučių dydžių. Kadangi absoliutūs rodikliai imami iš įmonės finansinių ataskaitų formų, finansinės analizės turinį ir sudaro visos įmonės veiklos sritys, kurias atspindi įmonės balansas, pelno (nuostolių) ataskaita, pinigų srautų ataskaita, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita ir aiškinamasis raštas.

Kaip teigia Mackevičius, Valkauskas (2010), priepagrindinių absoliučių rodiklių, apibendrinančių finansinę įmonės veiklą, priskiriami bendrasis pelnas, grynas pelnas, ilgalaikiai ir

trumpalaikiai įsipareigojimai, pardavimo pajamos, pardavimo savikaina, ilgalaikis ir trumpalaikis turtas. Absoliutūs rodikliai apskaitomi ir apskaičiuojami finansinės veiklos procese. Pasak Mackevičius, Poškaitė, Villis (2011), absoliučių rodiklių neužtenka norint objektyviai ir įvairiapusiškai įvertinti finansinę įmonės veiklą ir ją palyginti su kitų įmonių finansinės veiklos rodikliais. Absoliutūs finansiniai rodikliai yra rodikliai, apskaičiuoti vertine išraiška, remiantis buhalterinės apskaitos duomenimis ir pateikti finansinėse ataskaitose.

Remiantis Mackevičiaus, Valkausko (2010), norint objektyviai įvertinti finansinę įmonės būklę ir veiklos rezultatus, nepakanka apskaičiuoti absoliučią turto, įsipareigojimų, nuosavo kapitalo, pajamų ir sąnaudų rodiklių pokyčius per tam tikrą laikotarpį. Kaip teigia Mackevičius, Poškaitė, Villis (2011), santykiniai rodikliai sudaromi pasirenkant absoliučius dydžius iš pagrindinių finansinių ataskaitų. Santykinė analizė plačiausiai naudojama atliekant finansinę analizę, nes be santykinų rodiklių ne tik neįmanoma vertinti finansinių procesų kitimo laiko atžvilgiu, nustatyti įvairių finansinių reiškinių struktūrą, bet ir absoliučiomis sumomis išreikštų rodiklių daryti objektyvių ir apibendrinančių išvadų. Todėl finansinėje analizėje apskaičiuojama labai daug santykinų rodiklių.

Pasak Mackevičiaus (2006); Mackevičiaus, Poškaitės, Villis (2011), Valkausko (2015), santykiniai finansiniai rodikliai, apskaičiuoti lyginant du ar daugiau rodiklių. Naudojant santykinius rodiklius galima gana objektyviai ir tiksliai įvertinti įvairias įmonės veiklos sritis, atskleisti rezervus ir nepanaudotas galimybes, numatyti ir priimti valdymo sprendimus. Svarbu ne tik teisingai juos apskaičiuoti, bet ir mokėti interpretuoti. Be to, priklausomai nuo įmonės tikslų ir uždavinių, skaičiuojami skirtingi rodikliai: vieni rodikliai reikalingi įmonės operatyvinėms problemoms spręsti, trumpalaikiai veiklai užtikrinti, kiti ilgalaikėms perspektyvoms numatyti, prognozėms atlikti, strateginiams sprendimams priimti.

Kaip teigia Janovič (2012), santykiniai finansiniai rodikliai atspindi finansinių ataskaitų ir jų straipsnių tarpusavio ryšius. Šie santykiai atspindi įmonėje vykstančių finansinių procesų ryšius ir fiksuoja pastarųjų finansinės būklės pasikeitimus, iliustruoja trendus ir jų pakitimo charakterį. Nors koeficientą suskaičiuoti paprasta, jį interpretuoti yra sunku. Reikia būti įsitikinusi pradinių skaičių tikrumu. Koeficientai turi būti palyginti su: tos pačios įmonės buvusiais koeficientais; nustatytu standartu arba šakos vidurkiu; kitų pramonės šakos įmonių koeficientais.

Remiantis Mackevičiumi (2006), finansiniai santykiniai rodikliai pasirenkami atsižvelgiant į analizės tikslą. Formulės, kuria remiantis skaičiuojamas santykinis rodiklis, skaitiklis ir vardiklis turi būti teisingai įvertinti ir išmatuoti, būti to paties laikotarpio. Finansiniai santykiniai rodikliai

ypač reikšmingi, kai lyginami su: tos pačios įmonės praėjusio laikotarpio rodikliais, ūkio šakos kitų įmonių rodikliais ir pagrindinių konkurentų rinkoje rodikliais.

Pasak Černiaus (2014), efektyvumas apibūdina santykinius rodiklius, kurie parodo veiklos rezultatų ir panaudotų tiems rezultatams pasiekti kompleksinių išteklių, indėlių, kaštų bei kitų resursų santykį. Analizuojant finansinius santykinius rodiklius, būtina žinoti, kad jie patikimi tiek, kiek patikima informacija, kuria remiantis jie buvo apskaičiuoti. Todėl prieš skaičiuojant ir analizuojant finansinius rodiklius reikia kruopščiai patikrinti visas finansines ataskaitas (balansą, pelno (nuostolių), nuosavo kapitalo pokyčių, pinigų srautų ir aiškinamąjį raštą), įsitikinti, ar ataskaitų formų rodikliai suderinti.

Kaip teigia Tamošiūnienė, Paškevičienė (2016), finansiniai santykiniai rodikliai yra naudingi, norint vienu metu lyginti nevienodą dydį turinčias bendroves bei atlikti gilesnę finansinę analizę, kad nustatyti įmonės vertę, jos veiklos kitimo tendencijas ir palyginti atitinkamų laikotarpių arba tos pačios ūkio šakos įmonių rodiklius. Santykiniai rodikliai priklauso nuo lyginamosios bazės ir išreiškiami skirtingai, jeigu bazė yra prilyginama gautam vienetui, santykinis dydis išreiškiamas koeficientu, jeigu šimtui, tai bus išreikštas procentais.

Finansinių rodiklių analizė yra vertinga priemonė finansinių ataskaitų naudotojams, tačiau nepaisant savo naudingumo, turi ir tam tikrų trūkumų (žr. 3 – a lentelę).

3 lentelė

Finansinių santykinų rodiklių pagrindiniai privalumai ir trūkumai

Privalumai	Trūkumai
Pagalba prognozuojant ir planuojant įmonės veiklą.	Rodikliai gali skirtis, dėl naudojamos skirtingos buhalterinės apskaitos politikos.
Visus reikalingus duomenys galima gauti iš finansinių atsakaitų.	Sunku atlikti santykinų rodiklių lyginamąją analizę, dėl įvairių bendrovių gaminamos produkcijos priskirimo konkrečiai ūkio šakai.
Pagalba priimant teisingus sprendimus.	Santykiniai rodiklių vidurkiai yra apytikrės, o ne mokslinės reikšmės.
Finansiniai rodikliai padeda palyginti skirtingo dydžio bendroves.	Apskaitos standartai leidžia taikyti skirtingą apskaitos politiką, kuri mažina palyginamumą, todėl tokiose situacijose yra mažiau naudinga.
Vartotojas gali vertinti įmonę, ne nagrinėdamas visą finansinę analizę.	Finansinių rodiklių analizės ryšis susijęs su praėjusio laikotarpio informacija, o vartotojams rūpi dabartinė ir būsima informacija.
Finansiniai rodikliai padeda akcininkams ir investuotojams geriau suprasti ir įvertinti finansinę ataskaitą.	Finansinių rodiklių analizė suteikia įžvalgų, dėl priežasties ir pasekmės, tačiau, tai nesuteikia garantijos, kad tai, kas yra matoma, susiję su konkrečia problema.

šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Mackevičius (2008); Mackevičius, Poškaitė, Villis (2011)

Iš 3 lentelės matyti, kad sprendimus priima vadovai remdamiesi finansinių santykinų rodiklių analizės rezultatais. Šie rodikliai pasirenkami atsižvelgiant į finansinės analizės tikslą.

Finansiniai santykiniai rodikliai pagal skirtingus požymius gali būti klasifikuojami į įvairias grupes (žr. 4 – a lentelę).

4 lentelė

Santykinių finansinių rodiklių klasifikavimas

Pagal rodiklių pobūdį ir vienaarūšiškumą	Pagal finansinių ataskaitų elementus
Mokumo rodikliai yra: 1. Trumpalaikio mokumo. 2. Ilgalaikio mokumo.	Finansinės būklės rodikliai yra: 1. Turto. 2. Nuosavo kapitalo. 3. Įsipareigojimų.
Pelningumo rodikliai yra: 1. Pardavimo pelningumo. 2. Turto pelningumo. 3. Kapitalo pelningumo.	Veiklos rezultatų rodikliai yra: 1. Pajamų. 2. Sąnaudų.
Veiklos efektyvumo rodikliai yra: 1. Sąnaudų lygio. 2. Turto apyvartumo. 3. Kapitalo rinkos.	Pinigų srautų rodikliai yra: 1. Grynojo pinigų srautų grąža. 2. Grynojo pinigų srautų pokytis. 3. Grynojo pinigų srautų ir pelno santykis.

šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Mackevičiumi, Giriūnu, Valkausku (2014)

Kaip matyt 4-oje lentelėje, Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas (2014), santykinus rodiklius, pagal jų pobūdį ir vienaarūšiškumą klasifikuoja į tris grupes; pagal finansinių ataskaitų elementus – taip pat į tris grupes. Svarbu pažymėti, kad kiti autoriai teikia kitokią santykinų finansinių rodiklių klasifikaciją, Mackevičius (2008) išskiria 4 finansinių rodiklių grupes: 1) pelningumo 2) mokumo/likvidumo 3) veiklos aktyvumo ir 4) finansinės struktūros. Janovič, (2012) siūlo tokią santykinų rodiklių klasifikaciją: 1) likvidumo (mokumo); 2) finansų struktūros; 3) turto panaudojimo efektyvumo; 4) pelningumo; 5) rinkos vertės.

Remiantis Baran, Pastyr, Baranova (2016), finansinės analizės rezultatų naudotojas nusprendžia, kurį rodiklį pasirinkti iš atskirų finansinės analizės dalių pagal jų poreikį ir būtinybę. Labai svarbu mokėti tinkamai apskaičiuoti finansinius rodiklius, tirti juos lemiančius veiksnius, kadangi teisingai įvertinus rodiklius, galima gauti pagrįstas išvadas apie įmonės ankstesnio laikotarpio finansinę būklę tam, kad būtų galima numatyti bendrovės veikimą ateityje.

Apibendrinant galima teigti, kad tiek finansiniai absoliūtus, tiek santykiniai rodikliai turi didelę reikšmę vertinant įmonių finansinę būklę, jos veiklos rezultatus, pinigų srautus,

prognozuojant bankroto tikimybę ir veiklos perspektyvas. Ypač reikšmingi yra finansiniai santykiniai rodikliai, nes juos galima lyginami su tos pačios įmonės praėjusio laikotarpio rodikliais, tos pačios ūkio šakos kitų įmonių rodikliais ir pagrindinių konkurentų rinkoje rodikliais.

1.3. Finansinis rezultatas: esmė, reikšmė ir analizės kryptys

Kiekvienos įmonės tikslas yra uždirbti kuo didesnę pelną. Kuo pelnas didesnis, tuo įmonė patrauklesnė investuotojams, kreditoriams, darbuotojams. Todėl įmonės finansinio rezultato apskaičiavimas, analizė ir vertinimas yra ypatingai svarbi ne tik apskaitos, bet ir finansinės analizės dalis. Finansinis rezultatas priklauso nuo vadybos lygio, racionalaus finansų ir kitų įmonės išteklių naudojimo (Kalėdaitė, Subačienė, 2015).

Anot Mackevičiaus (2006), finansinį rezultatą apibūdina pelno (nuostolių) ataskaitoje parodomos pajamos ir sąnaudos; remiantis šiais elementais apskaičiuojamas svarbiausias įmonės pelnas. Pasak Černiaus (2014), finansinis rezultatas suprantamas ir vertinamas atsižvelgiant į tai, kokia yra skaitinė šio rezultato reikšmė. Pelnas registruojamas, kai rezultatas yra teigiamas, tai yra per finansinius metus įmonė gavo ekonominės naudos. Jei rezultato skaitinė reikšmė neigiama, vartojamas nuostolių terminas, taip pabrėžiant, kad įmonė neuždirbo pakankamai pajamų, kad padengtų sąnaudas.

Kaip teigia Labonaitė, Subačienė (2014), pelnas yra vienas iš svarbiausių įmonės tikslų, kuris identifikuoja atitinkamos verslo srities efektyvumą bei nusako įmonės veiklos vystymosi perspektyvas.

Norint nustatyti įmonės finansinį rezultatą, pelną arba nuostolius, reikia žinoti pagrindinius finansinio rezultato apskaičiavimo elementus, tai yra pajamų ir sąnaudų sudėtį. Remiantis 3-uoju verslo apskaitos standartu „Pelno (nuostolių) ataskaita“ (2015), pajamos ir sąnaudos įmonėje yra pateikiamos pelno (nuostolių) ataskaitoje. Joje taip pat apskaičiuojamas įmonės finansinis rezultatas. Šiame verslo apskaitos standarte nurodoma, kaip turi būti pateikiama, klasifikuojama ir detalizuojama informacija apie įmonės uždirbtas pajamas, patirtas sąnaudas ir gautus veiklos rezultatus per ataskaitinį laikotarpį.

Remiantis pavyzdiniu sąskaitų planu (2015), pajamoms registruoti atskirose sąskaitose naudojama sąskaitų 5 klasė. Patvirtintame pavyzdiniame sąskaitų plane yra nustatytos tokios sąskaitos pagrindinėms pajamų rūšims (žr. 5-ą lentelę).

5 lentelė

Pagrindinės pajamų rūšys

Pagrindinės pajamų rūšys	Apibūdinimas
50 Pardavimo pajamos	Pardavimo pajamos – ekonominės naudos padidėjimas per ataskaitinį laikotarpį dėl prekių pardavimo ir paslaugų teikimo, dėl kurio padidėja įmonės turtas arba sumažėja išipareigojimų ir dėl to padidėja nuosavas kapitalas.
500 Prekių ir paslaugų pajamos	Prekių ir suteiktų paslaugų savikaina, iš kurios atimta pirkėjų grąžintų prekių savikaina, nukainojimo ir po pardavimo gautų nuolaidų sumos.
5000 Parduotų prekių pajamos	Apskaičiuojant pardavimo savikainą atimamos pardavus prekes gautos nuolaidos, pirkėjų grąžintų prekių savikaina, atsargų nuvertėjimo sumos, susidarancios nustatant atsargų grynąją galimo realizavimo vertę.
5001 Suteiktų paslaugų pajamos	Pardavimo sąnaudų straipsnyje parodomas prekių pardavimui ir paslaugų teikimui užtikrinti ar padidinti per ataskaitinį laikotarpį skirtos veiklos sąnaudos, kurių negalima susieti su konkrečiomis parduotomis prekėmis ar paslaugomis.
509 Nuolaidos, grąžinimas (-)	Pardavimo pajamų straipsnyje pateikiamos pardavimo grynosios pajamos, kurias sudaro pardavus prekes ir suteikus paslaugas per ataskaitinį laikotarpį uždirbtos pajamos, iš kurių atimtos grąžintų prekių pardavimo, nukainojimo, nuolaidų sumos. Pardavimo pajamos turi būti mažinamos pirkėjams suteiktų nuolaidų ir pirkėjų grąžintų prekių kainų suma. Nuolaidos mažina pardavimo pajamas.

šaltinis: sudarytas darbo autorės, remiantis 10-asis verslo apskaitos standartas „Pajamos“ (2015) ir Pavizdyniu sąskaitų planu (2015)

Remiantis 3-uju verslo apskaitos standartu „Pelno (nuostolių) ataskaita“ (2015), nustatyta, kad tvarkant apskaitą duomenų kaupimo principu bei pajamų ir sąnaudų palyginimo principu, pagrindiniu sąnaudų pripažinimo kriterijumi tampa pajamų uždirbimas.

Pagal pavyzdinį sąskaitų planą (2015), sąnaudoms registruoti atskirose sąskaitose naudojama sąskaitų 6 klasė. Šiame plane yra nustatytos tokios sąskaitos pagrindinėms sąnaudų rūšims (žr. 6-ą lentelę).

6 lentelė

Pagrindinės sąnaudų rūšys

Pagrindinės sąnaudų rūšys	Apibūdinimas
60 Pardavimo savikaina	Pardavimo savikaina – per ataskaitinį ir ankstesnius laikotarpius patirtos išlaidos, tenkančios per ataskaitinį laikotarpį suteiktoms paslaugoms ir parduotoms prekėms.
600 Parduotų prekių ir suteiktų paslaugų savikaina	Suteiktų paslaugų ir parduotų prekių grynoji pardavimo savikaina, kurią sudaro parduotų prekių ir suteiktų paslaugų savikaina, iš kurios atimta pirkėjų gražintų prekių savikaina, nukainojimo ir po pardavimo gautų nuolaidų sumos.
6000 Parduotų prekių savikaina	Parduotų prekių savikaina turi būti pripažįstama, apskaitoje registruojama ir finansinėse ataskaitose pateikiama tą patį ataskaitinį laikotarpį, kai pirktos parduoti skirtos prekės yra parduodamos.
6001 Suteiktų paslaugų savikaina	Suteiktų paslaugų savikaina, turi būti sumažinta gautomis nuolaidomis. Į paslaugų savikainą taip pat neįtraukiamas įmonės, pridėtinės vertės mokesčio mokėtojos, sumokėtas pridėtinės vertės mokestis, išskyrus tuos atvejus, kai šis mokestis neatskaitomas.
609 Nuolaidos, gražinimas (-)	Pardavimo pajamų straipsnyje pateikiamos pardavimo grynosios pajamos, kurias sudaro pardavus prekes ir suteikus paslaugas per ataskaitinį laikotarpį uždirbtos pajamos, iš kurių atimtos gražintų prekių pardavimo, nukainojimo, nuolaidų sumos.

šaltinis: sudarytas darbo autorės, remiantis 11-asis verslo apskaitos standartas „Sąnaudos“ (2015) ir Pavizdinių sąskaitų planu (2015)

Remiantis Mackevičiumi, Moliene, Poškaite (2014), laisvos konkurencinės rinkos sąlygomis visos įmonės, neatsižvelgiant į jų dydį, rūšį ir veiklos sritį, suinteresuotos didinti pelną, tai yra siekti, kad pajamos viršytų sąnaudas. Pelno reikia imonių finansiniam pajėgumui palaikyti, veiklos plėtrai ir tęstinumui užtikrinti. Tačiau absoliutus pelno rodiklis neparodo imonių veiklos efektyvumo.

Finansinėje apskaitoje ir analizėje galima sutikti tokias pelno rūšis:

Bendrasis pelnas. Bendrasis pelnas – tai finansinis rezultatas, kuris gaunamas iš pardavimo pajamų atėmus pardavimo savikainą. Kaip teigia Černius (2014), bendrasis pelnas apskaičiuojamas kaip skirtumas tarp pajamų, gautų už pardavimus bei paslaugas, ir parduotų prekių bei atliktų darbų savikainos. Pelnu šis rodiklis vadinamas sąlygiškai, nes atspindi tik skirtumą, tarp to ką įmonė uždirbo pardavus prekes, ir sumos, kurią pati sumokėjo jas pirkdama. Iš jo reikia padengti visas su tiesiogine bendrovės veikla susijusias sąnaudas, be kurių jokia įmonė negalėtų egzistuoti. Pagal Mackevičų, Moliene, Poškaite (2008), kadangi bendras pelnas yra lygus pardavimo pajamas atėmus savikainą, rodiklis parodo pardavimo ribinį pelningumą, tai yra kaip įmonė dirbtų, jei neturėtų

administracinių valdymo išlaidų. Taip pat padeda kontroliuoti parduotų prekių savikainą ir kainodaros politiką.

EBITDA pelnas – (angl. earnings, before interest, taxes, depreciation and amortization). Remiantis Previts (2002), tai pelnas prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją). Jis parodo įmonės uždirbtą pelną prieš įmonės finansavimo politikos, o taip pat pelno mokesčio poveikio pelnui vertinimą.

EBIT pelnas - (angl. earnings, before interest and taxes). Pasak Joshi (2015), EBIT yra pelnas prieš palūkanas ir mokesčius, tai yra pelnas, apskaičiuotas neatskaičius palūkanų ir mokesčių. EBIT apskaičiuojamas naudojant informaciją, pateiktą įmonės pelno (nuostolių) ataskaitoje.

Grynasis pelnas – tai pelnas, gaunamas iš pajamų atskaičius visas sąnaudas. Pagal Savicką (2019), grynasis pelnas bei jo pagrindu apskaičiuojamas grynasis pelningumas įmonių savininkams ir investuotojams yra kur kas svarbesnis, kadangi parodo, kokia uždirbtų pajamų dalis lieka įmonėje tolimesniam investavimui ar gali būti išmokėta dividendų pavidalu. Remiantis Černiumi (2014), grynasis pelnas (nuostoliai), tai grynosios ekonominės naudos suma, kuri pasibaigus finansiniams metams specialiomis procedūromis bus tiesiogiai perkeliama ir užregistruojama nuosavo įmonės kapitalo grupėje. Taigi įmonės finansinių metų veiklos rezultatų apskaičiavimo ciklas baigiamas ir pradedama registruoti bei kaupti kitų metų rezultatus.

Neatsižvelgiant į tai, kur yra sukuriamas pelnas, svarbu žinoti veiksnius, dėl kurių daromos įtakos jis formuojasi, nustatyti jų poveikio kryptį (žr. 7-ą lentelę).

7 lentelė

Veiksniai, darantys įtaką pelnui

Išorės veiksniai	Vidaus veiksniai
1. Ekonominiai;	1. Įmonės veiklos sritys, ypatybės ir apimtis;
2. Politiniai ir teisiniai;	2. Organizacinė įmonės valdymo struktūra;
3. Socialiniai, kultūriniai;	3. Materialiniai ir finansiniai ištekliai;
4. Technologiniai;	4. Vadovų veikla ir valdymo politika;
5. Kiti.	5. Kiti.

šaltinis: sudarytas darbo autorės, remiantis Mackevičiumi, Giriūnu, Valkausku (2014)

Kaip matyt 7-oje lentelėje, matoma, kad pelnui daro įtaką vidaus ir išorės veiksniai. Išorės veiksniai yra labiau makroekonominio pobūdžio ir jie daro įtaką bendrovės plėtrai. Įmonės

komercinę ūkinę veiklą, o kartu ir finansinį rezultatą, veikia valstybės ūkinė politika, jos ekonominė sistema, vietinės veiklos sąlygos ir įmonės produkcijos paklausa.

Be pelno, kita finansinio rezultato išraiška yra – nuostoliai. Pasak Lakio (2011), sąvokos „nuostoliai“ vartojimo spektras yra labai platus. Ypač dažnai šis terminas vartojamas ūkinėje veikloje ir jos apskaitoje. Nuostolių samprata reiškia ekonominės naudos sumažėjimą, kuris savo pobūdžiu skiriasi nuo kitų sąnaudų. Nuostolių atsiradimo atvejai, priežastys ir galimas jų vertinimas (žr. 8-ą lentelę).

8 lentelė

Nuostolių klasifikavimas ekonominėje veikloje

Nuostolių atvejai	Priežastys
Pardavimo savikaina didesnė nei pardavimo pajamos	Neracionali įprastinė veikla
Ilgalaikio turto nukainojima	Neracionali veikla arba dėl techninės pažangos
Valiutų kursų svyravimas	Nepriklauso nuo įmonės
Nuostoliai dėl broko	Netinkama veikla
Nuostoliai dėl rinkos konjunktūros arba pirkėjų preferencijos pasikeitimo	Nepriklauso nuo įmonės
Nuostoliai dėl sutarčių nevykdymo arba netinkamo vykdymo	Netinkama veikla arba aplaidumas

šaltinis: sudarytas darbo autorės, remiantis Lakiu (2011)

Kaip matyt 8-oje lentelėje, pavaizduota įmonės veikla, kuri yra įvairi ir jos galutinis rezultatas susideda iš atskirų ūkinių operacijų arba įvykių metu atsiradusio pelno arba nuostolių. Dalis nuostolių atsiranda dėl netinkamų valdymo sprendimų, investavimo rizikos, nuo įmonės nepriklausančių priežasčių.

Apibendrinant pažymėtina, kad finansinėje atskaitomybėje, tai yra pelno (nuostolių) ataskaitoje, iš uždirbtų per atskaitinį laikotarpį pajamų atėmus pajamas uždirbant patirtas sąnaudas yra apskaičiuojamas finansinis rezultatas. Bendrovių finansiniai rezultatai yra daugiareikšmė sąvoka ir, priklausomai nuo analizei skiriamų uždavinių, analitikai gali ją nevienodai interpretuoti. Prie finansinių rezultatų galima priskirti bendrąjį, veiklos, įprastinės veikos, grynąjį pelną (nuostolius), pelno paskirstymo rezultatus ir pan. Svarbu pažymėti, kad pelnas arba nuostoliai yra absoliutus rodiklis, kurio informatyvumas nėra didelis. Todėl pelną tikslinga vertinti pelningumo rodikliais, kurie, atsižvelgiant į vertinamos informacijos pobūdį, gali atspindėti įmonės pagrindinės, tipinės, įprastinės ar visos veiklos pelningumą. Pelnas rodo įmonės veiklos rezultatą, o pelningumo rodikliai apibūdina įmonės veiklos efektyvumą.

1.4. Finansinio rezultato santykiniai rodikliai

Pelningumo rodiklius, galima laikyti vienais iš pagrindinių rodiklių grupių, nes jie apibūdina turimus įmonės pasiekimus, iš kurių investuotojai ar akcininkai gali nuspręsti kokią naudą jie turės investavę. Remiantis Janovič, (2012) pelningumo rodikliai atskleidžia įmonės gebėjimą priimti tinkamus investicinius ir finansavimo sprendimus bei tai, kaip efektyviai yra uždirbamas pelnas. Likvidumo rodikliai rodo bendrovės pajėgumą padengti įsipareigojimus per tam tikrą laikotarpį.

Pelningumo rodikliai yra labai svarbūs, kadangi jie parodo, kokia yra tikra nauda gauta akcininkams ir investuotojams, rizikuojant ir investuojant į savo kapitalą. Tokiu būdu yra parodomas veiklos efektyvumas. Literatūroje (Černius, 2014; Tamulevičienė, 2016; Savickas, 2019; Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas, 2014 ir kiti) dažniausiai pelningumo rodikliai yra skirstomi į:

1. Rinkos ekonomikos sąlygomis ypatingas dėmesys skirtas pelningumo rodiklių analizei, nes jie geriau parodo įmonės veiklos efektyvumą nei absoliuti jos pelno suma. Pelningumo rodikliai parodo, kaip efektyviai uždirbamas pelnas, kaip įmonė priima investicinius ir finansinius sprendimus (Šakienė, Puleikienė 2009). Apskaičiuojant skirtingus pelningumo rodiklius tam tikras pelnas, dažniausiai grynasis, dalijamas iš atitinkamo, su investicijomis ir pelno uždirbimu siejamo, pardavimo pajamų, turto ar kapitalo rodiklio (Savickas, 2019).

2. Turto pelningumo rodikliai atskleidžia, turto panaudojimą bendrovėje efektyvumą ir kontrolę. Analizuojant konkrečios įmonės turto pelningumo rodiklius, būtina atsižvelgti ne tik į jų dydį ar dinamiką, bet ir palyginti juos su kitų įmonių, vidutiniais ūkio šakos ar konkrečios šalies ekonomikos rodikliais (Savickas, 2019).

3. Kapitalo pelningumo rodikliai, parodo finansinės veiklos efektyvumą, kuris labiausiai domina investuotojus, kadangi tokiu būdu atskleidžiama galimybė gauti dividendus (Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas 2014).

Įvairūs vidinės (įmonių vadovai, darbuotojai) ir išorinės (investuotojai, klientai, tiekėjai, bankai, draudimo bendrovės, visuomenė) informacijos vartotojai domisi pelningumo rodikliais, siekiant tam tikrų tikslų ar interesų. Įmonių vadovus labiausiai domina turto pelningumo rodikliai, siekiant racionaliau valdyti turtą ir objektyviau vertinti įmonės veiklą, o investuotojus – nuosavybės pelningumas, nes jis parodo jų investicijų pelningumą. Dalyvaujantys rinkodaros veikloje domisi pardavimų pelningumu, nes tai parodo pardavimo proceso pelningumą (Tamulevičienė, 2016).

Pagal Janovič (2012), pelningumo rodikliai parodo, kaip efektyviai uždirbamas pelnas, kaip gerai įmonė priima investicinius ir finansavimo sprendimus. Taigi, apskaičiuojant pelningumo

rodiklius tam, kad būtų galima juos tinkamai įvertinti, vadovybė gali pasitelkti orientacines reikšmes, tačiau tiksliau bei objektyviau situaciją atspindi rodiklių lyginimas pasitelkus visos veiklos vidurkį, kurį galima rasti Lietuvos Statistikos departamente. Toks vertinimas ne tik leidžia bendrovei įvertinti rodiklių dydžius objektyviai ir ekonomiškai, bet ir įvertinti savo konkurencingumą rinkoje. Nustačius tam tikrus kertinius veiksnius, darančius vienokią ar kitokią įtaką tam tikriems pelningumo rodikliams bei tinkamai tuos rodiklius įvertinus, yra lengviau nustatomos stipriosios ir silpnosios įmonių veiklos pusės, tokiu būdu yra objektyviau priimami vieni iš svarbiausių valdymo kontrolės, finansiniai ir kiti sprendimai (Stoenoiu, 2015).

Pirmoji pelningumo rodiklių grupė yra pardavimo pelningumas, kuriai dažniausiai priskiriami šie rodikliai: bendrasis pelningumas, veiklos pelningumas, EBITDA pelngumas, grynas pelningumas.

Bendrasis pelningumas (angl. Gross profit margin) - tai bendrasis pelningumas, (arba bendrojo pelno marža) kuris parodo įmonės sugebėjimą uždirbti pelną iš pagrindinės įmonės veiklos, kontroliuoti pardavimo pajamų bei pardavimo savikainos lygį. Kuo didesnė bendrojo pelno suma uždirbama kiekvienam pardavimo pajamų eurui, tuo efektyvesnė įmonės veikla. Bendrojo pelningumo lygiui didelę įtaką turi įmonės veiklos pobūdis bei ekonomikos sektorius, kuriame ji veikia (NASDAQ, 2010).

Remiantis Poškaite, Novikovu (2006), bendrasis pelningumas rodo, kiek bendrojo pelno tenka vienam pardavimų pajamų piniginiam vienetui. Šis rodiklis skaičiuojamas bendrąjį pelną dalijant iš pardavimo pajamų. Tai vienas iš pardavimo procesą atspindinčių rodiklių. Šis rodiklis labai svarbus, nes jis įvertina, ar pagrindinė įmonės veikla yra efektyvi. Pasak Mackevičiaus, Poškaitės, Villis (2011), didėjantis bendrasis pardavimo pelningumas paprastai reiškia racionalią rinkodarą, teisingą kainų ir konkurencijos politikos orientaciją, gerėjančius produkcijos gamybos ir jos pardavimo rezultatus. Iš bendrojo pardavimo pelningumo galima spręsti, ar įmonė sugeba uždirbti pelno iš pagrindinės veiklos, todėl, kad bendrasis pelnas apskaičiuojamas iš pardavimo pajamų atėmus tik pagrindines, tai yra su pagrindine veikla susijusias, sąnaudas (pardavimo savikainą). Kuo didesnė pelno norma kiekvienam uždirbtam pajamų eurui, tuo efektyvesnė įmonės veikla.

Literatūroje (Mackevičius, Molienė, Poškaitė, 2008; Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas, 2014; Tamulevičienė, 2016 ir kt.) pateikiamos tokios bendrojo pardavimo pelningumo vertinimo reikšmės: kai rodiklis daugiau nei 35 proc. yra labai geras; daugiau nei 15 proc. geras; mažiau nei 15 proc. patenkinamas; mažiau nei 7 proc. nepatenkinamas; o neigiamas rodiklis vertinamas blogai.

Remiantis Savicku (2019), bendrojo pelningumo rodiklis parodo įmonės vadovybės gebėjimą verstis ūkine veikla bei parduoti pagamintą produkciją didesne kaina negu prekės savikaina; leidžia įmonės vadovybei kontroliuoti parduodamų prekių savikainą; vykdyti kainodaros politiką. Tačiau, skirtingai nuo grynojo pelningumo, bendrasis pelningumas nėra galutinius įmonės veiklos rezultatus atspindintis rodiklis, nes jį neigiamai veikia bendrosios ir administracinės sąnaudos. Šis rodiklis negali būti palygintas tarp įmonių, priklausančių skirtingoms pramonės šakoms. Kitas šio rodiklio trūkumas yra tas, kad negalime jo interpretuoti atskirai, neatsižvelgdami į grynąjį pelningumą. Grynasis pelnas bei jo pagrindu apskaičiuojamas grynasis pelningumas įmonių savininkams ir investuotojams yra svarbesnis, kadangi parodo, kokia uždirbtų pajamų dalis lieka bendrovėje tolimesniam investavimui ar gali būti išmokėta dividendų pavidalu.

Remdamasi Mackevičiumi, Giriūnu, Valkausku (2014), pirmiausia yra apskaičiuojami veiksniai, darantys įtaką bendrajam pelningumui, tai gali būti produkcijos kiekis, struktūra, kaina (žr. 9-ą lentelę).

9 lentelė

Pelningumo veiksniai

Veiksniai	Veiksmų daroma įtaka
Kiekis	Didėjant produkcijos apimčiai, bet kitiems veiksniams nekintant, bendrasis pelnas didėja, didėja ir bendrasis pelningumas.
Struktūra ir asortimentas	Padidėjus pelningesnių gaminių lyginamajai daliai didėja ir įmonės bendrasis pelnas ir pelningumas, ir atvirkščiai.
Kaina	Jeigu pardavimo kainos didėja, didėja ir bendrasis bendrovės pelnas bei bendrasis pelningumas, ir atvirkščiai.

šaltinis: sudarytas darbo autorės, remiantis Mackevičiumi, Giriūnu, Valkausku (2014)

Remiantis Savicku (2019), šiuos veiksnius galima naudoti skaičiuojant bendrąjį ir veiklos pelną bei pelningumą. Pelnas, ir pardavimo savikaina bei pardavimo pajamos yra veikiami parduotos produkcijos kiekio, tačiau produkcijos kiekio veiksnys turi įtakos, tik absoliutiniams rodikliams.

Veiklos pelningumas (angl. Operating profit) - tai veiklos pelningumas, kuris rodo, kiek veiklos pelno tenka vienam pardavimų pajamų piniginiam vienetui (Poškaitė, Novikovas, 2006). Šis rodiklis skaičiuojamas veiklos pelną dalijant iš pardavimo pajamų. Kaip teigia Savickas (2019), veiklos pelningumo trūkumas yra tas, kad taikant šį rodiklį neatsižvelgiama į finansinės ir investicinės veiklos rezultatus, kurie gali daryti reikšmingą įtaką tiek įprastinės veiklos pelnui, tiek apmokestinamajam pelnui, todėl ir pelno mokesčiui.

Pasak Kazakevičiaus, Jakšto (2018), veiklos pelningumo rodiklis rodo, kiek veiklos pelno (kuris yra skaičiuojamas iš bendrojo pelno atimant pardavimo bei bendras ir administracines sąnaudas) tenka vienam pardavimo pajamų eurui. Tokiu būdu yra įvertinama ne tik veiklos savikaina, bet ir kitos būtinos veiklos sąnaudos pagaminant ir realizuojant produkciją. Veiklos pelningumo rodiklis paprastai pateikiamas procentine išraiška. Jeigu veiklos pelningumo dydis yra 15 proc. (arba 0,15), vadinasi, vienam pardavimo pajamų eurui tenka 0,15 eurų veiklos pelno.

Pagal NASDAQ (2010), veiklos pelningumas parodo, kiek procentų (arba eurų) veiklos pelno uždirba vienas pardavimo pajamų euras, tai yra jis parodo įmonės tipinės veiklos, neatsižvelgiant į finansinę ir investicinę veiklą, efektyvumą. Tipinė veikla apima ūkines operacijas, susijusias su veikla, iš kurios įmonė keletą ataskaitinių laikotarpių gauna daugiausia pajamų ir kurią įmonė laiko pagrindine. Kuo didesnė (tipinės) veiklos pelno suma uždirbama kiekvienam pardavimo pajamų eurui, tuo geriau valdomas pardavimo pajamų, pardavimo savikainos bei veiklos sąnaudų lygis, tuo didesnis įmonės (tipinės) veiklos pelningumas.

EBITDA pelningumas – tai rodiklis, kuris parodo bendrovės uždirbtą pelną prieš įmonės finansavimo politiką, o taip pat pelno mokesčio poveikio pelnui vertinimą. Rodiklis taip pat parodo, kiek procentų (arba eurų) pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) uždirba vienas pardavimo pajamų euras. Kuo didesnė pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) suma uždirbama kiekvienam pardavimo pajamų eurui, tuo efektyvesnė įmonės veikla. Šis pelningumo rodiklis gali būti naudojamas norint įvertinti įmonės veiklos rezultatus, veiklą ir tai, kiek įmonės pajamos padengia finansines išlaidas (Alcalde, Favero, Takamatsu, 2013).

Grynasis pelningumas (angl. Net profit margin) - tai grynasis pelningumas, kuris identifikuoja ne tik įmonės veiklos efektyvumą, bet ir finansinių šaltinių valdymo efektyvumą. Grynasis pelningumas atspindi galutinį įmonės veiklos rezultatą, įvertinus įmonės pardavimo pajamas ir sąnaudas. Šis rodiklis gali būti skaičiuojamas, atsižvelgiant ne tik į pardavimo, bet ir į visas įmonės pajamas. Tačiau įprastai grynojo pelningumo rodiklis apskaičiuojamas kaip grynojo pelno ir pardavimo pajamų santykis. Tai vienas iš plačiausiai vertinamų santykinų rodiklių, apibūdinančių įmonės veiklos efektyvumą (Labonaitė, Subačienė, 2014).

Pagal NASDAQ (2010), grynasis pelningumas (arba grynojo pelno marža) parodo, kiek procentų (arba eurų) grynojo pelno uždirba vienas pardavimo pajamų euras, tai yra jis parodo įmonės veiklos efektyvumą. Didesnė rodiklio reikšmė rodo geresnę ir didesnę visų įmonės sąnaudų kontrolę ir pelningumą. Analizuojant įmonių veiklos rezultatus, žemas pelningumas gali būti siejamas su įmonės orientacija į pardavimo pajamų didinimą, o taip pat su tarp konkurentų

vykstančia kainų konkurencija. Kuo mažesnis pelningumas, tuo didesnių pardavimo pajamų reikia, siekiant uždirbti pelną.

Literatūroje (Mackevičius, Molienė, Poškaitė, 2008; Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas, 2014; Tamulevičienė, 2016 ir kiti) pateikiamos tokios grynojo pardavimo pelningumo vertinimo reikšmės: kai rodiklis daugiau nei 25 proc. yra labai geras; daugiau nei 10 proc. geras; mažiau nei 10 proc. patenkinamas; mažiau nei 5 proc. nepatenkinamas; o neigiamas rodiklis vertinamas blogai.

10 lentelėje pateikiamos pagrindinių pardavimo pelningumo rodiklių formulės ir jų paskirtis (žr. 10-ą lentelę).

10 lentelė

Pagrindinių pelningumo rodiklių formulės ir paskirtis

Rodiklis	Formulė	Rodiklio paskirtis
Bendrasis pelningumas	$\frac{\text{Bendrasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}}$	Rodiklis parodo, kiek bendrojo pelno tenka vienam pardavimo pajamų eurui
Veiklos pelningumas	$\frac{\text{Veiklos pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}}$	Rodiklis parodo, kaip efektyviai kontroliuojamos išlaidos
Grynasis pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}}$	Rodiklis parodo, kiek grynojo pelno tenka kiekvienam pardavimo pajamų eurui
EBITDA pelningumas	$\frac{\text{EBITDA}}{\text{Pardavimo pajamos}}$	Rodiklis rodo įmonės veiklos pelningumą, nepriklausantį nuo finansavimo, mokesčių pozicijos ir su nusidėvėjimu susijusiais apskaičiavimais

šaltinis: sudarytas darbo autorės, remiantis Savicku (2019) ir NASDAQ (2010)

Antroji pelningumo rodiklių grupė yra turto pelningumas.

Turto pelningumas (angl. Return on assets). Turto pelningumas atskleidžia, ar turtas naudojamas veiksmingai. Jis svarbus visiems analitinės informacijos vartotojams, labiausiai įmonės vadovams, nes vertina, ar jie sugeba turtą valdyti racionaliai (Mackevičius, Subačienė, Senkus, 2012). Turto pelningumas dažniausiai skaičiuojamas kaip grynojo pelno ir turto santykis. Turto pelningumo rodiklis yra naudingas vertinant gamybos arba kitos veiklos pelningumą, taip pat atskirą jos segmentą pelningumą, nes kiekvienas padalinys dažnai naudojami antriniais ištekliais ir prisideda prie bendro įmonės veiklos rezultato.

Kaip pažymi Savickas (2019), turto pelningumo rodiklio pranašumas yra tas, kad vadovybė gali stebėti ir kontroliuoti turto naudojimą, tačiau turto pelningumui stiprią įtaką gali turėti šie veiksniai:

- a) pasirinkto ilgalaikio materialaus turto nusidėvėjimo skaičiavimo metodo taikymas.

b) pasirinkto atsargų įvertinimo balanse būdo. Jei ženklūs atsargų kiekiai apskaitoje bus parodomi įsigijimo savikaina, kuri stipriai bus nutolusi nuo jų tikrosios vertės, tokioje įmonėje turto pelningumas tuo laikotarpiu bus taip pat didesnis.

c) turto įsigijimas ar pardavimas už sumas, ženkliai besiskiriančias nuo to turto tikrosios rinkos vertės. Tai gali labai stipriai teigiamai ar neigiamai paveikti vidutinę metinę turto vertę.

Pagal NASDAQ (2010), nustatant turto pelningumą rekomenduotina skaičiuoti vidutinį turta, ypač jei dėl didelių pokyčių įmonėje turtas per metus žymiai pakito. Turto pelningumas parodo, kiek eurų grynojo pelno tenka vienam turto eurui. Šis rodiklis atspindi viso įmonės turto panaudojimo efektyvumą ir vidutiniškai sudaro nuo 5% iki 20%. Turto pelningumo lygis priklauso nuo įmonės veiklos ypatumų, ypač ilgalaikio turto panaudojimo masto bei jo vertės. Statistikoje turto pelningumas dažnai skaičiuojamas pelną prieš mokesčius padalinant iš turto sumos. Taip siekiama atsiriboti nuo mokesčių politikos ypatumų bei poveikio šiam pelningumo rodikliui.

Literatūroje (Mackevičius, Molienė, Poškaitė, 2008; Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas, 2014; Tamulevičienė, 2016 ir kt.) pateikiamos tokios grynojo pardavimo pelningumo vertinimo reikšmės: kai rodiklis daugiau nei 20 proc. yra labai geras; daugiau nei 15 proc. geras; mažiau nei 8 proc. patenkinamas; mažiau nei 8 proc. nepatenkinamas; o neigiamas rodiklis vertinamas blogai.

11 lentelėje pateikiamos pagrindinių turto pelningumo rodiklių skirstymą į grupes (viso turto, ilgalaikio turto ir trumpalaikio turto) jų formulės ir paskirtis (žr. 11-ą lentelę).

11 lentelė

Turto pelningumo rodikliai

Rodiklis	Formulė	Rodiklio paskirtis
Viso turto pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Visas turtas}}$	Rodiklis parodo visos bendrovės turto pelningumą ir efektyvumą
Ilgalaikio turto pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Ilgalaikis turtas}}$	Rodiklis parodo, kiek grynojo pelno uždirbama iš ilgalaikio turto
Trumpalaikio turto pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Trumpalaikis turtas}}$	Rodiklis parodo, kiek grynojo pelno uždirbama iš trumpalaikio turto

šaltinis: sudarytas darbo autorės, remiantis NASDAQ Baltic (2010)

Trečioji pelningumo rodiklių grupė yra nuosavo kapitalo pelningumas.

Nuosavo kapitalo pelningumas (angl. Return on equity, sutr. ROE). Kaip teigia Savickas, (2019) nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis leidžia palyginti įmonės nuosavo kapitalo

grąžą su kitų įmonių, ūkio šakos ar visos šalies ekonomikos vidutine kapitalo grąža bei pasirinkti geriausias investavimo kryptis. Šis pelningumo rodiklis didesnių trūkumų neturi, tačiau juo taip pat gali būti manipuluojama, kai perkamos savos akcijos ir nuosavo kapitalo grąža ženkliai padidėja ne dėl didesnės vertės sukūrimo įmonėje, o tik dėl sumažėjusios akcininkų nuosavybės. Todėl interpretuojant rodiklį turėtų būti analizuojami ne tik nuosavo kapitalo pelningumo pokyčiai, bet ir paties nuosavo kapitalo dydžio pokyčiai. Taip pat svarbu atsižvelgti į kitų ta pačia veikla užsiimančių įmonių ar ūkio šakų nuosavo kapitalo pelningumą.

Pasak Mackevičius, Poškaitė, Villis (2011), nustatant kapitalo panaudojimo efektyvumą dažniausiai skaičiuojami akcinio, nuosavo ir pastovaus kapitalo pelningumo rodikliai. Jie apskaičiuojami grynąjį pelną dalijant iš kapitalo, kurio panaudojimo efektyvumą norime nustatyti. Nuosavo kapitalo pelningumas rodo nuosavo kapitalo sukurtą pelną ir tam tikru laipsniu – įmonės vadovybės darbo efektyvumą naudojant investuotą kapitalą. Pastovaus kapitalo pelningumas atskleidžia įmonės funkcionavimo ir potencialios plėtros lygį, be to, kaip vadovai sugeba panaudoti nuosavą kapitalą ir ilgalaikius įsipareigojimus. Didėjant skoloms keičiasi kapitalo struktūra ir mažėja kapitalo pelningumas. Tačiau skaičiavimais įrodyta, kad iki tam tikros ribos didėjančios skolos įmonės kapitalo pelningumui daro teigiamą poveikį (riba – 0,5).

Pagal NASDAQ (2010), nustatant nuosavo kapitalo pelningumą, jei dėl didelių pokyčių įmonėje nuosavas kapitalas per metus žymiai pakinta, rekomenduojama skaičiuoti vidutinį nuosavą kapitalą. Nuosavo kapitalo pelningumas parodo, kiek eurų grynojo pelno tenka vienam nuosavo kapitalo eurui. Šis rodiklis svarbiausias akcininkams, įvertinant jų praeito laikotarpio investicijų į įmonę grąžą. Reikia atkreipti dėmesį, kad šio rodiklio reikšmė priklauso nuo nuosavo kapitalo balansinės vertės, o pastarąją nulemia akcinio kapitalo didinimo bei mažinimo ypatumai, ilgalaikio materialaus turto perkainojimas ir kiti veiksniai. Didinant akcinį kapitalą, o taip pat atliekant turto perkainojimą aukštesne rinkos verte, nuosavas kapitalas padidėja, o nuosavo kapitalo pelningumas sumažėja. Tuo tarpu perkant akcijas ar kitaip mažinant nuosavą kapitalą šio rodiklio reikšmė auga. Dėl paskolų palūkanų sąnaudų mažėja įmonės grynasis pelnas. Kuo didesnės įmonės finansinės skolos, tuo mažesnis gali būti ir akcininkų nuosavas kapitalas, todėl nuosavo kapitalo grąža dažnai padidėja.

Literatūroje (Mackevičius, Molienė, Poškaitė, 2008; Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas, 2014; Tamulevičienė, 2016 ir kiti) pateikiamos tokios grynojo pardavimo pelningumo vertinimo reikšmės: kai rodiklis daugiau nei 30 proc. yra labai geras; daugiau nei 20 proc. geras; mažiau nei 10 proc. patenkinamas; mažiau nei 10 proc. nepatenkinamas; o neigiamas rodiklis vertinamas

blogai. 12 lentelėje pateikiamos pagrindinių kapitalo pelningumo rodiklių skirstymą į grupes (akcinio kapitalo pelningumas, nuosavo kapitalo pelningumas ir pastovaus kapitalo pelningumas) jų formulės ir paskirtis (žr. 12-ą lentelę).

12 lentelė

Kapitalo pelningumo rodikliai

Rodiklis	Formulė	Rodiklio paskirtis
Akcinio kapitalo pelningumas	$\frac{Grynasis\ pelnas}{Akcinis\ kapitalas}$	Rodiklis parodo, kiek bendrovė gavo grynojo pelno iš akcininkų investicijų
Nuosavo kapitalo pelningumas	$\frac{Grynasis\ pelnas}{Nuosavas\ kapitalas}$	Rodiklis parodo nuosavo kapitalo sukurtą pelną ir įmonės efektyvumą naudojant investuotą kapitalą
Pastovaus kapitalo pelningumas	$\frac{Grynasis\ pelnas}{Nuosavas\ kapitalas + Ilgalaikiai\ įsipareigojimai}$	Rodiklis parodo, kaip vadovai geba efektyviai panaudoti nuosavą kapitalą ir ilgalaikius įsipareigojimus

šaltinis: sudarytas darbo autorės, remiantis NASDAQ Baltic (2010)

Pelningumo rodikliai parodo bendrovės veiklos galutinius rezultatus. Remiantis rezultatais įmonės vadovybei, tiek akcininkams norintiems investuoti yra lengviau pastebėti, kokią naudą gaus vykdant veiklą ar investuojant savo lėšas į bendrovę, jie padeda tiksliau atskleisti finansinių ataskaitų teikiamą informaciją, tam tikrų veiksnių poveikį finansiniams rezultatams.

Apibendrinant galima teigti, kad nagrinėjant įmonės veiklos efektyvumą lemiančius veiksnius, nepakanka, apskaičiuoti finansinius rodiklius gautus iš finansinių ataskaitų, juos reikia dar ir palyginti, kadangi vieno finansinio rodiklio daromos didelės įtakos priimti verslo sprendimai, neturės. Patys rodikliai yra naudojami lyginti duomenys per tam tikrą laikotarpį, nustatyti bendrovės gebėjimą konkuruoti rinkoje bei pamatyti, kaip įmonės rezultatai yra pakitę ir skiriasi nuo ekonomikos lygio vidurkio. Kiekviena bendrovė stengiasi gauti kuo didesnę pelną, tokiu būdu norėdama parodyti, kaip nepriklausoma ir finansiškai pajėgia konkuruoti rinkoje, todėl būsimi priimti verslo sprendimai gali turėti didelių pasekmių organizacijos gyvavimo etape. Tam, kad teisingai galima būtų išanalizuoti esamą situaciją bendrovėje, reikia atidžiai išsirinkti finansinius rodiklius, kurie turėtų padėti suprasti ir pašalinti silpnąsias veiklos sritis, trūkdančias įmonei vystytis. Pelningumo rodikliai atspindi įmonių gebėjimą egzistuoti ir augti, matuojant pajamų ir išlaidų santykį.

2. UAB „X CORPORATION“ 2018-2020 M. FINANSINIO REZULTATO ANALIZĖ

2.1. Tyrimo objekto pristatymas

UAB „X Corporation“ įkurta 1833 m. Jungtinėse Amerikos Valstijose, įmonės būstinė yra Irvinge, Teksase. Tai didžiausia Amerikos vaistų platintoja, pasaulinė sveikatos priežiūros tiekimo ir valdymo sprendimų, mažmeninės prekybos vaistinių, onkologijos ir specializuotos priežiūros bei sveikatos priežiūros informacijos sprendimų lyderė. Ji finansinių metų pradžioje 2020 m. kovo mėn., dėl didesnių tiekiamų vaistų kiekio ir kainų užfiksavo 7,8% pajamų padidėjimą. Įmonė bendradarbiauja su savo partneriais, kad saugiai ir ekonomiškai teiktų reikiamus vaistus, medicinos produktus ir sveikatos priežiūros paslaugas reikiams pacientams tinkamu laiku. Pasaulyje atpažįstamas ir gerbiamas prekės ženklas. Pirmaujanti įmonė sveikatos priežiūros sektoriuje, turinti stiprius prekės ženklus visoje Europoje ir JAV. Pajamos per metus siekia 238228 mln. dolerių, dirbdami įvairiuose sektoriuose turi sukaupę didžiulę patirtį.

UAB „X Corporation“ yra finansinių ir apskaitos paslaugų tiekėja, viena iš seniausių ir didžiausių sveikatos priežiūros įmonių pasaulyje. Apima 10 šalių Europoje JAV ir Kanadoje, daugiau nei 78000 darbuotojų visame pasaulyje vienija bendras tikslas, kad sveikata būtų geresnė. Kiekvieną dieną aptarnaujama daugiau nei 2 mln. žmonių, įmonei priklauso daugiau nei 7000 mažmeninės prekybos vaistinių. Turėdama 97 didmeninės prekybos skyrius visoje Europoje, kasdien tiekama daugiau nei 100000 farmacijos produktų, vaistinėms ir lignoninėms, visoje Europoje teikiama 56000 vaistų medicinos produktų ir sveikatos priežiūros paslaugų pristatymas pacientams. Savo klientams yra siūloma beveik 130000 įvairių vaistų. Įmonės klientai vis dažniau pasitiki prekės ženklais, kuriems yra keliami specialūs kokybės reikalavimai – tai socialiniai ir aplinkosaugos standartai. Kiekvieną dieną yra pristatoma apie 8,5 mln. produktų. 2020 m. JAV vyriausybė išrinko įmonę kaip pagrindinį COVID-19 vakcinų platintoją šalyje. Visoje Europoje išplatino virš 28 mln. vakcinų.

Lietuvoje UAB „X Corporation“ atidarė padalinį UAB „X Business Services Lithuania“, kuris teikia finansines paslaugas, tokias kaip apskaita, auditas, verslo finansinės ir kitos konsultacijos klientams ir tiekėjams. Bendradarbiauja su vaistų gamintojais, įgaliotiniais, gyvybės mokslų įmonėmis, tiekėjais, vaistinėmis, vyriausybėmis ir kitomis sveikatos priežiūros paslaugų teikėjais ir organizacijomis. Įmonė biurą Vilniuje atidarė 2019 m. birželį. Darbuotojų skaičius nuo to laiko

nuolat augo, nepaisant pasaulinės COVID-19 pandemijos ir šiuo metu Vilniaus padalinyje yra daugiau nei 200 darbuotojų, kurie prisideda kuriant ateities sprendimus, pasauliniu mastu kuria pridėtinę vertę įmonei. UAB „X Business Services Lithuania“, šiandien teikia finansines paslaugas šešiams verslo padaliniams Europoje. Vilniuje esantis padalinys yra orientuotas į platų finansinių operacijų ir apskaitos procesų spektrą visiems Europoje esantiems verslams. Įmonėje kiekvieną mėnesį rengiami verslo susitikimai pranešantys naujovių įdiegimą įmonėje, naujų verslo partnerių paiešką, pasiekimus patirtus per pastarąjį mėnesį bei suteikia darbuotojams konsultacijas įvairiais klausimais, taip pat yra atliekami papildomi darbuotojų mokymai.

2.2. Tyrimo metodologija

Nuo finansinės analizės šaltinių pasirinkimo ir jų patikimumo bei turinio priklauso atliekamos finansinės analizės rezultatai ir jų teisingumas. Siekiant objektyvaus įmonės apskaičiuotų rodiklių įvertinimo, palyginami skirtingų laikotarpių rodikliai. Pagrindinis finansinių ataskaitų tikslas – teikti teisingą finansinę informaciją apie įmonės veikloje naudojamą turtą, nuosavo kapitalo pokyčius, įmonės uždirbtas pajamas ir patirtas sąnaudas, pelno paskirstymą, taip pat reikalinga bendra įmonės informacija.

Tyrimo metu bus atliekama UAB „X Corporation“ 2018-2020 m. finansinio rezultato analizė. Šią analizę sudaro keturi etapai: 1) pelno (nuostolių) ataskaitos struktūros ir dinamikos analizė 2018-2020 m.; 2) 2018–2020 m. pardavimo pelningumo rodiklių analizė ir vertinimas; 3) 2018–2020 m. turto pelningumo rodiklių analizė ir vertinimas; 4) 2018–2020 m. nuosavo kapitalo pelningumo rodiklių analizė ir vertinimas. Atliekant įmonės finansinio rezultato analizę kiekviename etape bus taikomas atitinkamas tyrimo metodas (žr. 13 – ą lentelę).

13 lentelė

UAB „X Corporation“ finansinio rezultato analizės etapai

Tyrimo etapas	Tyrimo metodas
I etapas: atlikti 2018–2020 m. pelno (nuostolių) ataskaitos struktūros ir dinamikos analizę.	Horizontalioji analizė, vertikalioji analizė.
II etapas: išanalizuoti ir įvertinti 2018–2020 m. pardavimo pelningumo rodiklius.	Santykinų finansinių rodiklių analizė.
III etapas: išanalizuoti ir įvertinti 2018–2020 m. turto pelningumo rodiklius.	Santykinų finansinių rodiklių analizė.
IV etapas: išanalizuoti ir įvertinti 2018–2020 m. nuosavo kapitalo pelningumo rodiklius.	Santykinų finansinių rodiklių analizė.

šaltinis: sudarytas darbo autorės

13 lentelėje yra pateikti keturi įmonės finansinio rezultato analizės etapai. Analizė atliekama imant trijų metų laikotarpį (2018-2020 m.). Atliekant įmonės finansinio rezultato analizę yra naudojami įmonės finansinių ataskaitų duomenys. Jie analizuojami, taikant duomenų lyginimo, grafinius ir apibendrinimo metodus. Analizuojant finansinės atskaitomybės dokumentus yra nagrinėjama įvairių rodiklių dinamika ir struktūra, tarpusavio ryšiai, nustatomi veiksniai, turėję įtakos rodiklių pokyčiams.

Pirmajame etape atliekama pelno (nuostolių) ataskaitos dinamikos ir struktūros analizė. Skaičiuojami šie rodikliai ir jų pokyčiai: bendrasis pelnas (nuostoliai), veiklos pelnas (nuostoliai) ir grynasis pelnas (nuostoliai). Analizei atlikti naudojamas tyrimo šaltinis yra pelno (nuostolių) ataskaita, vertinamas 2018–2020 m. laikotarpis.

Antrajame etape atliekama pardavimo pelningumo rodiklių analizė. Skaičiuojami šie pardavimo pelningumo rodikliai: bendrasis, grynasis ir veiklos pelningumas. Analizei atlikti naudojami tyrimo šaltiniai yra įmonės pelno (nuostolių) ataskaita ir balansas, vertinamas 2018–2020 m. laikotarpis.

Trečiajame etape atliekama turto pelningumo rodiklių analizė, skaičiuojami šie turto pelningumo rodikliai: viso turto, trumpalaikio turto ir ilgalaikio turto pelningumas, atlikti analizę naudojami tyrimo šaltiniai yra įmonės pelno (nuostolių) ataskaita ir balansas, vertinamas 2018–2020 m. laikotarpis.

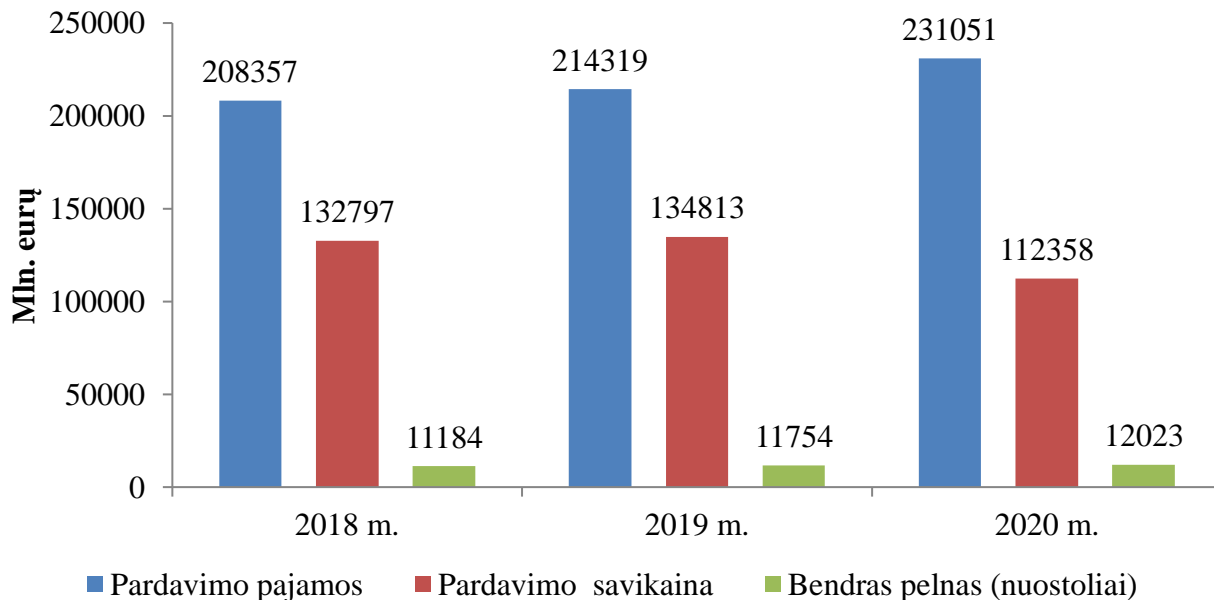
Ketvirtajame etape atliekama nuosavo kapitalo pelningumo rodiklių analizė. Skaičiuojami šie nuosavo kapitalo pelningumo rodikliai: akcinio kapitalo, nuosavo kapitalo ir pastovaus kapitalo pelningumas, atlikti analizę naudojami tyrimo šaltiniai yra įmonės pelno (nuostolių) ataskaita ir balansas, vertinamas 2018–2020 m. laikotarpis.

2.3. Pelno (nuostolių) ataskaitos struktūros ir dinamikos analizė 2018-2020 m.

Viena iš svarbiausių įmonės veiklos analizės etapų yra pardavimo pajamų ir sąnaudų analizė. Tai šaltinis suteikiantis išsamią informaciją apie realią situaciją įmonėje. Išsami analizė padeda įvertinti pajamų ir sąnaudų struktūrą, dinamiką, taip suteikdama galimybę išskirti svarbias pelno maksimizavimo galimybes. UAB „X Corporation“ 2018–2020 m.. pardavimo pajamų, sąnaudų ir bendrojo pelno dinamika milijonais eurų (žr. 3-ą paveikslą).

3 paveikslas

UAB „X Corporation“ pardavimo pajamų, pardavimo savikainos ir bendrojo pelno dinamika 2018–2020 m.

Paveiksle yra pateikti nagrinėjamo laikotarpio pardavimo pajamų, pardavimo savikainos ir bendrojo pelno pokyčiai. Bendrojo pelno dydis tiesiogiai priklauso nuo pardavimo pajamų ir pardavimo savikainos dydžio. Kuo pardavimo pajamos didesnės, o pardavimo savikaina mažesnė, tuo bendrasis pelnas didesnis ir atvirkščiai. Nagrinėjamo laikotarpio pradžioje 2018 m. matomas bendrojo pelno augimas, pardavimo pajamos augo, staigus kritimo nepastebima, kadangi pardavimo pajamos buvo didesnės už pardavimo savikainą, tai lėmė didesnio bendrojo pelno gavimą. 2019 m. lyginant su 2018 m. pardavimo pajamos kilo, kaip ir pardavimo savikaina, tikėtina, kad tokia reikšmė atsirado, dėl galimos suteiktų paslaugų kainos padidėjimo ir patiriamų sąnaudų ir pajamų padidėjimo, tai lėmė didesnio bendrojo pelno gavimą. 2018–2020 m. laikotarpiu vidutiniškai kasmet UAB „X Corporation“ pardavimo pajamos padidėdavo 17 mln. eurų. Didžiausias UAB „X Corporation“ pardavimo pajamų padidėjimas matomas 2020 m. Įmonės didžiausias bendrasis pelnas buvo 2020 m., tai lėmė pardavimų pajamų augimas. Absoliutūs rodikliai analizuojamu laikotarpiu išliko dinamiški bei turėjo tendencija kilti (žr. 14 – a lentelę).

14 lentelė

UAB „X Corporation“ absoliūtus rodikliai 2018-2020 m. laikotarpiu mln. eurų

Rodikliai	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Bendrasis pelnas	11184	11754	12023
Pardavimo pajamos	208,357	214,319	231,051
Grynasis pelnas	297	255	1120
Veiklos pelnas	762	886	2489
Pardavimo savikaina	(197,173)	(202,565)	(219,028)

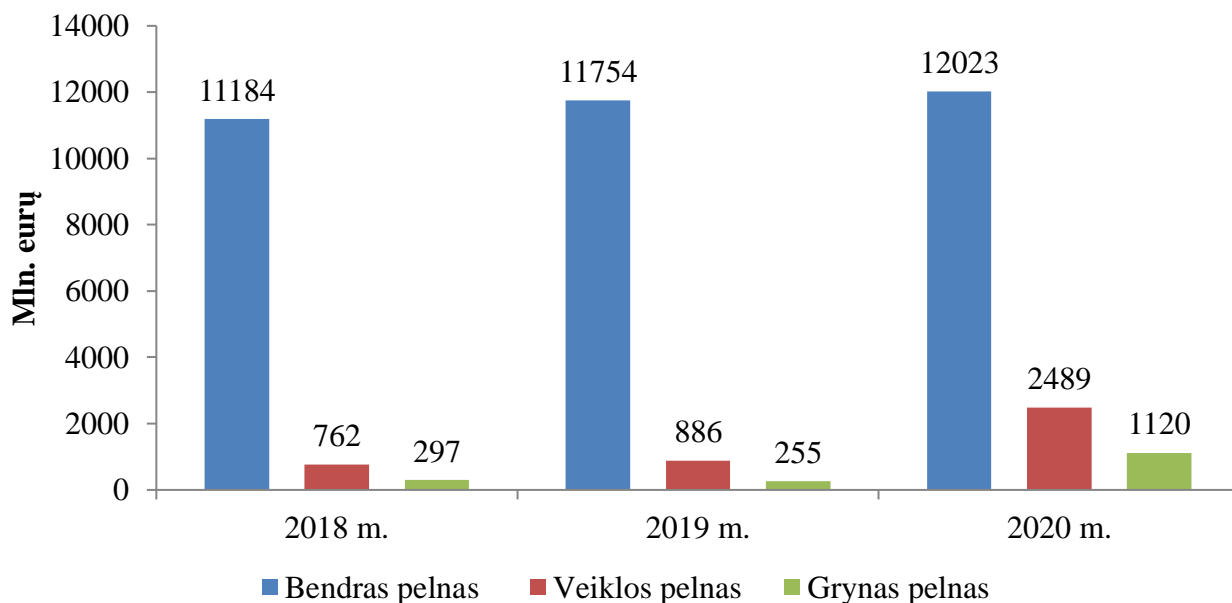
Šaltinis: sudarytas darbo autorės

Lentelėje matoma absoliučių rodiklių dinamika nagrinėjamu laikotarpiu. Bendrasis pelnas apskaičiuojamas, kad įvertinti parduotų paslaugų savikainos skirtumą. Pardavimo pajamos nuo 2018 metų turėjo tendencija kilti, taip pat ir pardavimo savikaina, kuri didino įmonės uždirbamą pelną. Palyginus 2019 ir 2020 metus, kuriuose matomas didesnis bendrojo pelno pokytis, kuris sumažėjo 5,1 proc. arba 2,8 mln. eurų, tai rodo pardavimo savikainos didėjimą. Pardavimo pajamas kiekvienu analizuojamu laikotarpiu didėjo. Lyginat 2019 ir 2020 metus pastebimas pardavimo pajamų padidėjimas 16 mln. eurų, augančios pardavimo pajamos teigiamai paveikė gaunamam bendrajam ir grynajam pelniui. Grynasis pelnas analizuojamu laikotarpiu turėjo tendencija kilti. Palyginus 2019 ir 2020 metus grynasis pelnas padidėjo 865 mln. eurų, dėl spartesno grynojo pelno augimo pardavimų pelningumas per analizuojamą laikotarpį padidėjo 36 proc., rodiklis nuolat augo, kas lėmė didėjantis bendrasis pelnas ir mažėjančios veiklos sąnaudos. Veiklos pelnas analizuojamu laikotarpiu turėjo tendencija kilti. Lyginat 2019 ir 2020 metus pastebimas veiklos pelno padidėjimas 1,603 mln. eurų, tai reiškia, kad veiklos sąnaudos didėja, kas lemia bendrojo pelno ir nežymu veiklos sąnaudų padidėjimą. Pardavimo savikaina analizuojamo laikotarpio pradžioje turėjo tendencija kilti. Lyginat 2019 ir 2020 metus pastebimas pardavimo savikainos padidėjimas 16 mln. eurų, kas lėmė pelno sumažėjimą ir įmonės pelningumo rodiklių kitimą, tai lemia padidėjimą iš bendrovės veiklos uždirbamo pelno ir iš augančių pardavimo pajamų.

Pelno nuostolių ataskaita yra viena iš pagrindinių trijų įmonės finansinių ataskaitų (be balanso ir pinigų srautų ataskaitos). Ši finansinė ataskaita parodo įmonės finansinį rezultatą (pajamas, sąnaudas ir pelną) laikotarpiui, kuriam ši ataskaita yra sudaryta. Išanalizavus šią ataskaitą galima gana nesunkiai pasakyti, kaip bendrovei sekėsi jos veikla ataskaitiniu laikotarpiu, galima nustatyti, ar įmonės veikla vystosi teigiama ar neigiama linkme (žr. 4-ą paveikslą).

4 paveikslas

UAB „X Corporation“ pelno (nuostolių) ataskaitos rodikliai 2018-2020 metais

Pagal 4 paveikslo duomenis lyginant 2020 su 2019 metais, buvo atlikta pelno (nuostolių) ataskaitos horizontali ir vertikali analizė, kuri parodė, kad padidėjo įmonės pajamos, pagerėjus jos valdymui, pardavimo savikaina sumažėjo 92,48 procentais nei pajamos. Tai vertinama nepalankiai, kadangi bendrasis įmonės pelnas 2020 m. lyginant su 2019 m. sumažėjo 5,1 proc. arba 2,8 mln. eurų. Tuo tarpu lyginant 2019 su 2018 metais, pastebimas pajamų padidėjimas, bet jo kitimas didelės reikšmės neturėjo, kadangi padidėjimas 2019 metais sudarė 102,86 mln. eurų arba pajamų padidėjimas 2,86 proc. Nors ataskaitiniu laikotarpiu pastebimas veiklos sąnaudų padidėjimas, tai leido padidinti veiklos pelną 124 mln. eurų ir sudaryti 24 procentus, o tai yra daugiau negu baziniu laikotarpiu. Tai vertinama palankiai, kadangi buvo padidintas bendrovės veiklos pelnas ataskaitiniu laikotarpiu. UAB „X Corporation“ įmonė, nors yra sėkmingai valdoma, tačiau daugiau dėmesio toliau kreipia ne į įprastines veiklos vykdymą ar plėtrą, klientų skaičiaus didinimą ir panašiai, bet į kitą finansinę ir investicinę veiklą. Lyginant 2019 su 2018 metais veiklos pelnas didelių pokyčių neturėjo. Lyginant 2020 su 2019 metais šis rodiklis, tai yra kitos finansinės veiklos pajamos ir sąnaudos sumažėjo ir ataskaitiniu laikotarpiu siekė 1603 mln. eurų bei sudarė 1,50 procentus, o tai yra daugiau negu baziniu laikotarpiu. Būtent tokie pokyčiai leido padidinti pelną prieš apmokestinimą net 534 mln. eurų, o tai yra daugiau negu baziniu laikotarpiu. Lyginant 2019 metus

su 2018 metais rodiklio reikšmė sumažėjo 371 mln. eurų ir 2019 metais sudarė 39,18 procentą, o tai yra mažiau negu 2018 metais.

Lyginant 2020 su 2019 metais, buvo atlikta pelno (nuostolių) ataskaitos vertikalioji analizė, kuri patvirtino, kad bendrovė daug dėmesio skyrė pardavimo savikainai vykdyti, kadangi ataskaitiniu laikotarpiu pardavimo savikaina buvo sumažėjusi 22,455 mln. eurų ir sudarė 22,56 procento, o tai yra mažiau negu baziniu laikotarpiu. Tuo tarpu palyginus 2019 su 2018 metais padidėjusi 2016 mln. eurų ir sudarė 2,12 procento, o tai yra daugiau negu 2018 metais. Tačiau veiklos sąnaudos padidėjo nuo 20,58 procentų iki 50,60 procentų, o tai yra 6,64 procentinio punkto daugiau negu baziniu laikotarpiu. Tai tik įrodo, kad bendrovė nepakankamai dėmesio skyrė veiklos sąnaudoms vykdyti. Tačiau nepaisant to, veiklos pelnas, dėl padidėjusios pardavimo savikainos padidėjo 1603 mln. eurų ir sudarė 1,50 procento, tai yra daugiau negu baziniu laikotarpiu. Rodiklis vertinamas palankiai. Lyginant 2019 su 2018 metais veiklos pelnas, dėl padidėjusios pardavimo savikainos sumažėjo 124 mln. eurų ir sudarė 24 procentus, tai yra mažiau negu 2018 metais. Tai vertinama palankiai, kadangi užfiksuotas padidėjimas didelės įtakos pelnui neturėjo.

Taigi, atlikus pelno (nuostolių) ataskaitos analizę, galima teigti, kad įmonė sėkmingai kontroliuoja savo įprastinę veiklą ir kartu sėkmingai investuodama didina bendrąsias pajamas arba grynąjį pelną, kuris ataskaitiniu laikotarpiu buvo 1120 mln. eurų, o tai leido įmonei padidinti grynąjį pelną 4,4 karto daugiau negu baziniu laikotarpiu.

2.4. Pardavimo pelningumo rodiklių analizė 2018-2019 m.

Pardavimų pelningumas parodo įmonės ūkinės veiklos ir pardavimo proceso pelningumą. Pelnas yra vienas svarbiausių įmonės rodiklių, kuris svarbus tiek akcininkams ir vadovams, tiek kreditoriams, investuotojams ir valstybinėms institucijoms. Visus verslo rinkos dalyvius domina pardavimo pelningumas. Pardavimo pelningumo rodiklius skaičiuoja investuotojai, sprenddami, ar tinkami jų investiciniai projektai nekelia didelės rizikos. Pardavimo pelningumo rodiklius tiria įmonių vadybininkai, priimdami savo sprendimus, kaip kontroliuoti produktų ir paslaugų pardavimo savikainą ir jų kainas (žr. 15 – a lentelę).

15 lentelė

UAB „X Corporation“ pardavimo pelningumo rodiklių dinamika proc. 2018-2020 m. laikotarpiu

Rodikliai	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Bendrasis pelningumas	16,20	16,35	24,65
Veiklos pelningumas	1,90	1,98	4,25
Grynasis pelningumas	1,61	1,64	4,01

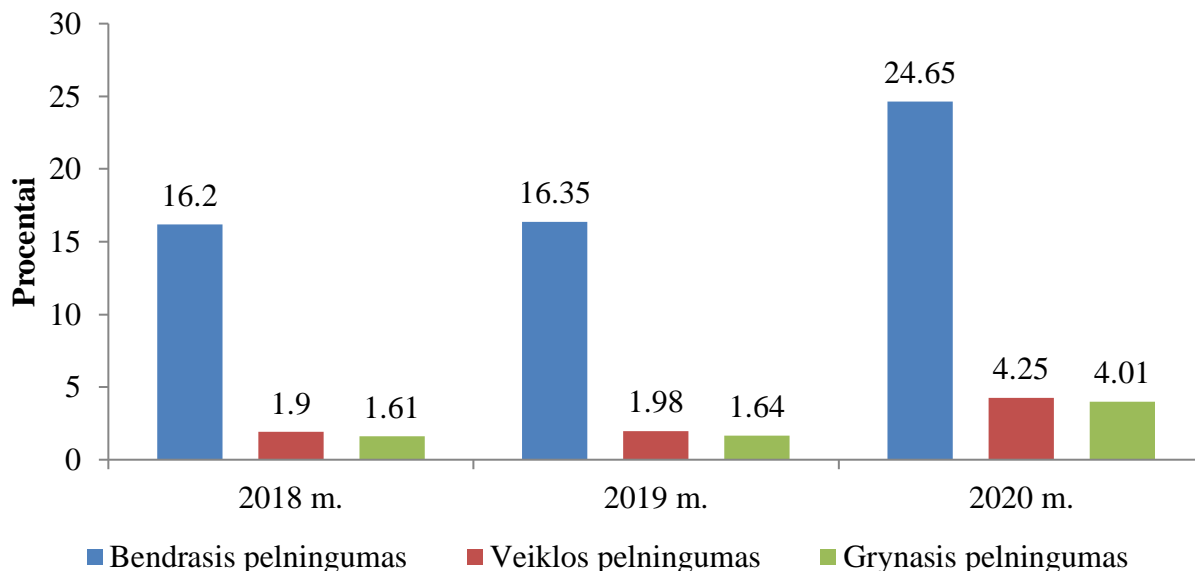
šaltinis: sudarytas darbo autorės

Per nagrinėjama laikotarpį bendrasis pelningumas turėjo tendencija augti. 2018 metais rodiklis siekė 16,20 proc., tai reiškia, kad įmonės veikla šiuo laikotarpiu buvo vykdoma prasčiau, tačiau, tai buvo mažiausias rodiklis per visą laikotarpį. Bendrasis pelningumas vertinamas gerai, kadangi išliko ribose tarp 15-35 proc. Lyginant 2019 ir 2020 metus bendrasis pelningumas išaugo 8,30 proc. punkto ir pasiekė 24,65 proc. Ši augima galėjo nulemti sumažėjusios pardavimo sav kainos sumažėjimas. Veiklos pelningumas, taip pat turėjo tendencija augti. 2018 metais rodiklis siekė 1,90 proc., tai reiškia, kad šiuo laikotarpiu rodiklis parodė įmonės vadovų gebėjimą įvertinti ir kontroliuoti veiklos sąnaudas. Veiklos pelningumas vertinamas gerai, nes rodiklis išliko teigiamas. Lyginant 2019 ir 2020 metus veiklos pelningumas išaugo 2,27 proc. punkto ir pasiekė 4,25 proc. Ši augima galėjo nulemti įmonės gebėjimas kontroliuoti pardavimo pajamas, pardavimo savikainą bei veiklos sąnaudas. Grynasis pelningumas, turėjo tendencija augti, todėl rodiklis yra vertiamas patenkinamai. 2018 metais rodiklis siekė 1,61 proc., tai reiškia, kad šiuo laikotarpiu rodiklis parodė įmonės gebėjimą dirbti pelningai. Lyginant 2019 ir 2020 metus grynasis pelningumas išaugo 2,37 proc. punkto ir pasiekė 4,01 proc.

Įmonės pardavimų pelningumo analizei atlikti naudojami trys pagrindiniai santykiniai rodikliai: bendrasis, grynasis ir veiklos pelningumas. Šių rodiklių apskaičiuotos reikšmės 2018-2020 m. laikotarpyje pavaizduotos 5 paveiksle. Pelningumo rodiklių analizė padeda įvertinti įmonės veiklos efektyvumą.

5 paveikslas

UAB „X Corporation“ pardavimo pelningumo rodikliai 2018-2020 metais

Pagal 5 paveikslo duomenis svarbiausias rodiklis pelningumo rodiklių analizėje yra bendrasis pelningumas. Tai bendro pelno ir pardavimų santykis, kuris nustato, kiek bendrojo pelno tenka kiekvienam grynujų pardavimų pajamų vienetui. Jis apibūdina įmonės pagrindinės veiklos pelningumą ir parodo, ar naudinga parduoti paslaugas. Iš rezultatų matoma, jog bendrasis pelningumo lygis mažiausias buvo 2018 m., o didžiausias – 2020 m. 2020 m. ne tik augo pardavimų pajamos, bet ir sumažėjo pardavimo savikaina, kas lėmė spratesnį bendrojo pelno ir bendrojo pelningumo augimą. Pardavimų savikaina 2020 m., sumažėjo, dėl pardavimo pajamų padidėjimo. Tai reiškia, kad patiriamos sąnaudos sumažėjo, nuo to tiesiogiai priklausė bendrojo pelno augimas, kuris lyginant su pardavimo pajamų augimu nebuvo toks didelis. Bendrasis pelningumas — analizuojamu laikotarpiu kito labai dinamiškai, o 2019 m. lyginat su 2018 m. išliko nepakites.

Ataskaitiniu laikotarpiu investavus 100 mln. eurų pajamų gauta 24,65 proc. (žr. 5 – a paveikslą). Tai yra 50,76 procento daugiau negu baziniu laikotarpiu. Rodiklis vertinamas labai gerai. Lyginant ataskaitinį laikotarpį su baziniu, bendrasis pardavimų pelningumas padidėjo 8,30 procentinio punkto arba 1,5 karto, rodiklis vertinamas palankiai. Tuo tarpu lyginant 2019 metus su 2018 metais dideliu pokyčių nepastebima, kadangi rodiklio kitimas nebuvo labai pastebimas. Šio rodiklio didėjimą galėjo lemti pardavimo savikainos mažėjimas.

Vertinant veiklos pelningumo rodiklį taip pat matoma analogišką situaciją kaip ir nagrinėjant kitus pelningumo rodiklius, didžiausias reikšmę įgyjo 2020 m., o 2018 m. matoma mažiausia

reikšmė, ta pati tendencija būdinga bendrojo pelningumo rodikliams. Veiklos pelningumas 2019 metais siekė 1,98 proc. ir lyginant 2019 metus su 2020 metais, padidėjo 2,27 procentinio punkto, rodiklis vertinamas gerai. Lyginant trijų metų laikotarpį, daugiausiai kitimų įvyko 2020 metais.

Grynasis pelningumas skaičiuojamas panašiai kaip ir bendrasis pelningumas – tai grynojo pelno ir pardavimų santykis. Šis rodiklis taip pat kito dinamiškai 2018-2020 m. Grynasis pelningumas nusako, kiek grynojo pelno tenka kiekvienam grynujų pardavimų pajamų eurui. Kuo didesnė šio rodiklio reikšmė, tuo įmonė pelningesnė. Grynasis pardavimo pelningumas viso nagrinėjamo laikotarpio metu didėjo, kadangi įmonė nuo 2020 m. nepatyrė nuostolių, taip pat didėjo pardavimo pajamos. Analizuojant UAB „X Corporation“ grynąjį pelningumą, 2018-2020 m. įmonė dirbo pelningai. Grynasis pardavimo pelningumas ataskaitiniais metais siekė 4,01 procentus, todėl rodiklio kitimas vertinamas gerai. Lyginant 2018 metus su 2019 metais didelio kitimo susijusius su šiuo rodikliu nėra pastebima, kadangi jo padidėjimas sudarė 1,43 proc. punkto, rodiklis vertinamas gerai.

2.5. Turto pelningumo rodiklių analizė 2018-2020 m.

Turto pelningumo rodiklis atskleidžia, ar pelningai naudojamas visas turtas t.y. kokia viso turto dalis susigražinama pelno pavidalu. Turto pelningumas parodo įmonės ilgalaikio ir trumpalaikio turto naudojimo efektyvumą, vadovų sugebėjimą jį valdyti ir kontroliuoti (žr. 16 – a lentelę).

16 lentelė

UAB „X Corporation“ turto pelningumo rodiklių dinamika mln. eurų 2018-2020 m. laikotarpiu

Rodikliai	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Turto pelningumas	4,92	4,25	18,29
Ilgalaikio turto pelningumas	12,78	12,02	58,87
Trumpalaikio turto pelningumas	8	6,63	26,53

šaltinis: sudarytas darbo autorės

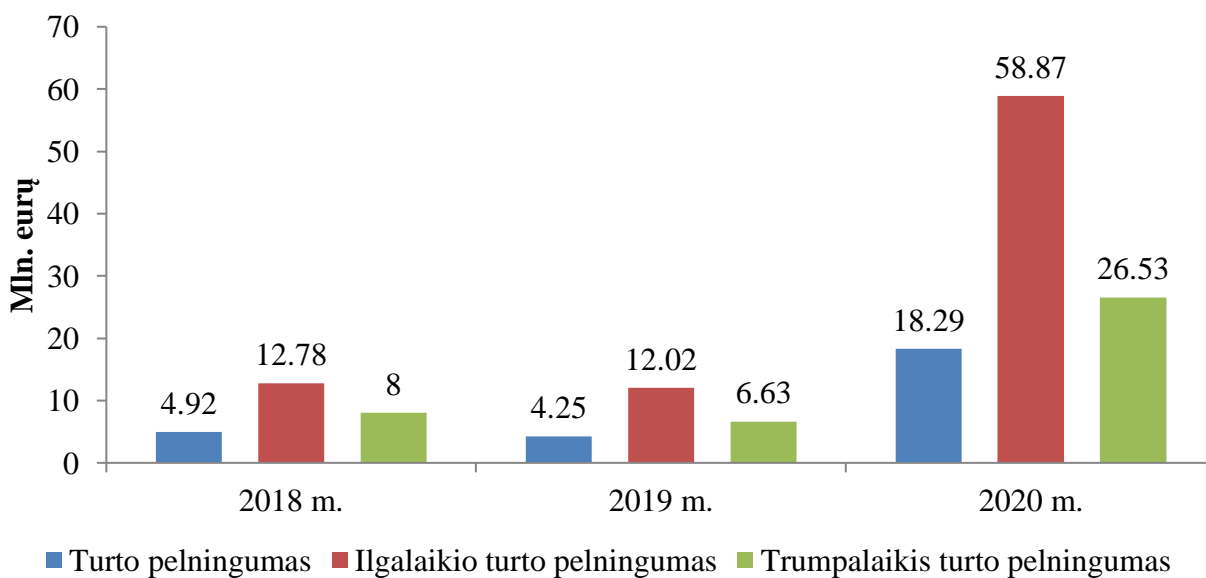
Lentelėje yra pateikti turto pelningumo rodikliai. Turto pelningumas 2018 m. siekė 4,92 mln. eurų, didžiausia šiam rodikliu reikšmę turėjo ilgalaikio turto pelningumas. Lyginant 2019 ir 2020 metus buvo patirtas pelnas, rodiklis vertinamas gerai, rodiklis padidėjo 14,04 mln. eurų ir sudarė 23

proc., tai lėmė padidėjas grynasis pelnas, dėl sumažėjusio turto. Ilgalaikio turto pelningumas 2018 m. siekė 12,78 mln. eurų. Lyginant 2019 ir 2020 metus rodiklis vertinamas gerai, rodiklis padidėjo 46,85 mln. eurų ir sudarė 20 proc., padidėjimą lėmė įmonės gebėjimas efektyviai išnaudoti ilgalaikį turtą. Trumpalaikio turto pelningumas 2018 m. siekė 8 mln. eurų. Lyginant 2019 ir 2020 metus rodiklis vertinamas gerai, rodiklis padidėjo 19,90 mln. eurų ir sudarė 25 proc., padidėjimą lėmė įmonės gebėjimas efektyviai išnaudoti trumpalaikį turtą.

Jis yra labai naudingas vertinant veiklos pelningumą, tarp atskirų segmentų, kadangi tai prisideda prie bendro įmonės veiklos rezultato. Skaičiuojamas kaip grynojo pelno ir turto santykis. Nėra vienos bendros nuomonės, kaip reikėtų vertinti turto pelningumo rodiklius, tačiau dažniausiai yra imamas viso turto grynojo pelningumo rodiklis (žr. 6-ą paveikslą).

6 paveikslas

UAB „X Corporation“ turto pelningumo rodikliai 2018-2020 metais

Pagal 6 paveikslo duomenis analizuojant įmonės gautus rezultatus matoma labai gera padėtis įmonėje, nes apskaičiuotas rodiklis parodė bendrovės gebėjimą efektyviai naudoti turtą. Nagrinėjamo laikotarpio turto pelningumas buvo teigiamas, tai reiškia, kad įmonės turtas buvo valdomas efektyviai. Turto pelningumas parodo, kiek eurų grynojo pelno gaunama investavus 100 mln. eurų turto. 2020 metais gauta 18,29 mln. eurų grynojo pelno iš 100 mln. eurų turto, tai yra 4,30 karto daugiau negu baziniu laikotarpiu. Tuo tarpu, lyginant 2019 metus su 2018 metais, didelių pakitimų nepastebima, jis tik 1,06 procentiniais punktais sumažėjo, todėl, tai yra vertinama

nepalankiai. Ilgalaikio turto pelningumas parodo, kiek eurų grynojo pelno gaunama investavus 100 mln. eurų ilgalaikio turto. 2020 metais iš investuotų 100 mln. eurų ilgalaikio turto gauta 58 mln. eurų grynojo pelno, tai yra 46,85 procentinio punkto daugiau negu baziniu laikotarpiu, todėl rodiklis vertinamas labai gerai. Palyginus 2019 metus su 2018 metais, šio rodiklio vertė sumažėjo tik 0,76 procentiniais punktais ir tai neturėjo didelio reikšmingumo. Trumpalaikio turto pelningumas parodo, kiek eurų grynojo pelno gaunama, investavus 100 mln. eurų trumpalaikio turto. 2020 metais iš 100 mln. eurų trumpalaikio turto gauta 26,53 mln. eurų grynojo pelno, o tai yra 19,90 proc. punkto arba 4 kartus daugiau negu baziniu laikotarpiu, rodiklis vertinamas gerai. Palyginus 2019 metus su 2018 metais, pastebimas nežymus sumažėjimas, kuris sudarė 1,37 procentinio punkto.

Įmonėje ataskaitiniu laikotarpiu, turto pelningumas padidėjo 14,04 procentais, tai reiškia, kad investavus 100 mln. eurų į turta, įmonė galės užsidirbti 14,04 mln. eurų grynojo pelno daugiau. Ataskaitiniu laikotarpiu, įmonė gali uždirbti pajamų 0,21 mln. eurų ilgalaikio turto daugiau negu baziniu laikotarpiu.

2.6. Nuosavo kapitalo pelningumo rodiklių analizė

Įmonės finansinės veiklos efektyvumą objektyviai parodo kapitalo pelningumo rodikliai. Dažniausiai skaičiuojami akcinio, nuosavo ir pastovaus kapitalo pelningumo rodikliai. Akcinio kapitalo pelningumas parodo, kiek įmonė gavo grynojo pelno kiekvienam akcininkų investicijų eurui. Nuosavo kapitalo pelningumo rodiklių procentinė išraiška (žr. 17 – a lentelę).

17 lentelė

UAB „X Corporation“ nuosavo kapitalo pelningumo rodiklių dinamika proc. 2018-2020 m. laikotarpiu

Rodikliai	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Akcinio kapitalo pelningumas proc.	18,84	18,82	42,66
Nuosavo kapitalo pelningumas proc.	5,17	5,10	10,37
Pastovaus kapitalo pelningumas proc.	5,07	4,89	10,09

šaltinis: sudarytas darbo autorės

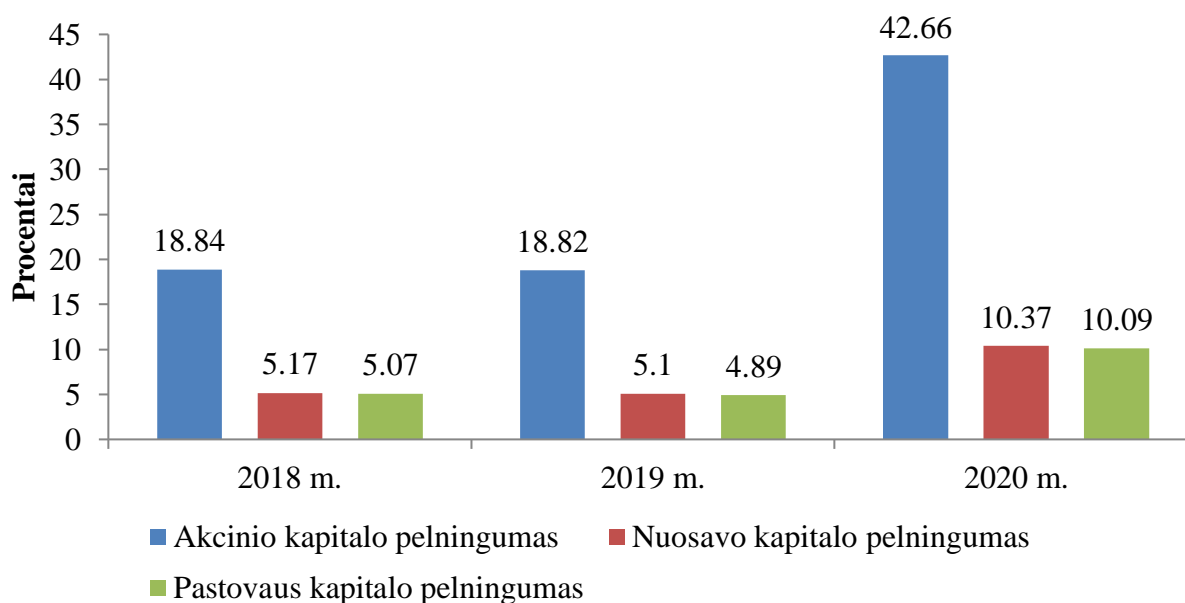
Lentelėje pateikiama analizuojamo laikotarpio nuosavo kapitalo rodiklių dinamika. Akcinio kapitalo pelningumą didžiausia reikšmė matoma 2020 m. 42,66 proc., tai lemė įmonės uždirbtas

grynasis pelnas. Nuosavo kapitalo pelningumą didžiausia reikšmė matoma 2020 m. 10,37 proc., tai lėmė vadovų gebėjimas panaudoti investuotą kapitalą. Pastovaus kapitalo pelningumą didžiausia reikšmė matoma 2020 m. 10,09 proc., tai lemė vadovų sugebėjimą panaudoti nuosavą kapitalą ir ilgalaikius įsipareigojimus.

Nuosavo kapitalo pelningumas parodo nuosavo kapitalo sukurtą pelną ir tam tikru mastu įmonės vadovybės darbo efektyvumą naudojant investuotą kapitalą. Pastovaus kapitalo pelningumas parodo įmonės funkcionavimo ir potencialios plėtros lygį ir kaip vadovai sugeba panaudoti nuosavą kapitalą ir ilgalaikius įsipareigojimus (žr. 7-ą paveikslą).

7 paveikslas

UAB „X Corporation“ kapitalo pelningumo rodikliai 2018-2020 metais

Pagal 7 paveikslo duomenis nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis parodo, kad UAB „X Corporation“ vienam nuosavo kapitalo eurui teko vis mažiau grynojo pelno eurų: nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis padidėjo nuo 2019 m. Taigi, šio rodiklio reikšmė parodo, jog nuosavas kapitalas nesukuria pelno, investuotas kapitalas naudojamas neefektyviai. Visi akcinio kapitalo pelningumo rodikliai 2020 metais yra gana aukšto lygio, kadangi visi kapitalo pelningumo rodikliai didėja, ypatingai 2020 metais. Akcinio kapitalo pelningumas parodo, kiek eurų grynojo pelno gaunama investuojant 100 mln. eurų akcinio kapitalo. 2020 metais iš 100 mln. eurų (žr. 7 – a paveikslą) akcinio kapitalo gauta 42,66 proc. grynojo pelno ir lyginant ataskaitinį laikotarpį su

baziniu, padidėjo 23,84 mln. eurais arba 1,27 karto. Nuosavo kapitalo pelningumas parodo, kiek eurų grynojo pelno yra gaunama investavus 100 mln. eurų nuosavo kapitalo. 2020 metais iš 100 mln. eurų nuosavo kapitalo gauta 10,37 proc. ir lyginant ataskaitinį su baziniu laikotarpiu gauta 5,27 mln. euro arba 1,3 karto grynojo pelno daugiau. 2018 metais sumažėjo 1,35 proc. punktais lyginant su 2019 metais. 2020 metais iš 100 mln. eurų ilgalaikio materialiojo turto gauta 23,38 mln. eurų grynojo pelno ir lyginant ataskaitinį laikotarpį su baziniu laikotarpiu, padidėjo 8,96 mln. eurų arba 62,17 procento daugiau negu 2019 metais. Pastovaus kapitalo pelningumai parodo, kiek eurų grynojo pelno gaunama investavus 100 mln. eurų pastovaus kapitalo. 2020 metais iš 100 mln. eurų pastovaus kapitalo gauta 10,09 proc. grynojo pelno ir lyginant ataskaitinį laikotarpį su baziniu, padidėjo 5,19 mln. eurų arba 1,6 karto daugiau negu baziniu laikotarpiu. 2018 metais šis rodiklis sumažėjo 3,55 procentiniais punktais lyginant su 2019 metais. Didžiausią įtaką kapitalo pelningumo didėjimui turėjo grynojo pelno padidėjimas. Tai padidino pastovaus kapitalo pelningumą 6,21 proc. Mažiausią įtaką pastovaus kapitalo didėjimui turėjo ilgalaikių įsipareigojimų kitimas. Jis padidino pastovų kapitalą 0,10 procento. Pastovaus kapitalo pelningumo mažėjimui įtakos turėjo nuosavo kapitalo sumažėjimas. Jis sumažino pastovų kapitalo pelningumą 1,11 proc. Tačiau nepaisant tam tikrų rodiklių kitimo, visgi grynas pelnas išliko aukštas, sudarydamas 5,20 procento.

Akcininkams nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis yra labai svarbus, nes parodo ar investuotas kapitalas atsiperka, ar į tokią įmonę verta investuoti. Nuosavo kapitalo pelningumo didėjimui turėjo įtakos o didėjantis grynas pardavimo pelningumas ir turto apyvartumas.

Apibendrinant galima teigti, kad remiantis gautais duomenimis, lyginant 2019 metus su 2020 metais, pastebimas grynojo pelningumo padidėjimas. UAB „X Corporation“ 2020 metais skaičiuojant pelningumo rodiklius parodė, kad jie visgi padidės. Tai rodo, kad įmonės veiklos efektyvumas ateityje gali padidėti, taip pat įmonė gali susidurti su sunkumais kontroliuojant pardavimo pajamas, pardavimo savikainą ir veiklos sąnaudas. Pastebima, kad sąnaudos įmonėje nežymiai, tačiau yra linkusios didėti, o tai nėra gerai, kadangi taip įmonė rodo savo negalėjimą suvaldyti padidėjusių sąnaudų, kurios daro įtaką mažėjančiam pelnui. Pelningumo rodikliai didžiausią vertę turėjo 2020 m., kuomet įmonės grynas pelnas buvo didžiausias. Įmonė nepatiria nuostolių, todėl vienam pardavimo eurui tenka ne nuostolis, o pelnas, kas reiškia, jog pirkėjai už įmonės paslaugas moka daugiau nei įmonė patiria sąnaudų teikdama ir parduodama šias paslaugas. Įmonės turtas yra valdomas efektyviai, taip pat efektyviai yra panaudojamos investuotos lėšos.

IŠVADOS

1. Išnagrinėjus Lietuvos ir užsienio autorių mokslinius literatūros šaltinius, galima teigti, kad finansinė analizė gali nustatyti įmonės veiklos finansinius rezultatus, įvertinti esamą padėtį ir ateities perspektyvas. Finansinės analizės tikslas yra objektyviai įvertinti esamą bendrovės finansinę būklę, o vadovams priimti racionalūs sprendimus, kurie padeda atskleisti įmonės trūkumus bei numati jų veiklos efektyvumo didinimo priemones. Vienas iš pagrindinių finansinės analizės šaltinių - finansinės ataskaitos. Literatūroje yra skiriamos trys finansinės būklės rūšys: horizontalioji, vertikalioji ir santykinė.

2. Finansiniai rodikliai tinkamai apskaičiuoti yra labai svarbūs, norint atlikti finansinę analizę, kuri gali parodyti įmonės trūkumus arba privalumus, dėl kurių gali plėsti ar mažinti savo veiklą, pritraukiant vis daugiau investuotojų ar klientų, tokių būdų tampant konkurencingesne ekonominėje rinkoje. Finansinių ataskaitų rinkinys nesuteikia pakankamai informacijos vidaus ir išorės vartotojams. Analizuoti finansinių ataskaitų rinkinį, padeda priimti teisingi vadovų sprendimai įmonės veikloje.

3. Atlikus finansinio rezultato rodiklių apžvalgą, nustatyta, jog dalis rodiklių yra absoliutūs rodikliai, kurie yra imami iš įmonės finansinės atskaitomybės. Jos turinį sudaro visos bendrovės vykdomos veiklos sritys, jose parodomas bendrovės veiklos rezultatas, kuris išreiškiamas pelnu arba nuostoliais. Pelnas yra uždirbtų pajamų ir patirtų sąnaudų rezultatas, turintis daugiau atskaitinę nei sprendimų priėmimo funkciją. Finansinėje apskaitoje ir analizėje galima sutikti tokias pelno rūšis: 1) bendrasis pelnas; 2) EBITDA pelnas; 3) EBIT pelnas; 4) grynas pelnas. Taip pat finansiniam rezultatui skaičiuoti naudojami ir įvairūs santykiniai rodikliai.

4. Išnagrinėjus mokslinę literatūrą nustatyta, kad pelningumo rodikliai yra grupuojami į tris grupes: 1) pardavimo pelningumo; 2) turto pelningumo; 3) nuosavo kapitalo pelningumo. Pardavimo pelningumo grupėje dažniausiai skaičiuojami bendrojo pelningumo, veiklos pelningumo, EBITDA pelningumo ir grynojo pelningumo rodikliai. Turto pelningumo rodiklių grupėje gali būti skaičiuojami ilgalaikio turto, trumpalaikio turto ir viso turto pelningumo rodikliai. Populiariausiai nuosavo kapitalo pelningumo rodikliai yra: pastovaus kapitalo pelningumo, akcinio kapitalo pelningumas ir nuosavo kapitalo pelningumas. Visi šie rodikliai atskleidžia įmonės veiklos pelningumą, jų skaičiavimui naudojami duomenys iš bendrovės finansinių ataskaitų.

5. Atlikus UAB „X Corporation“ pelno (nuostolių) ataskaitų analizę pastebimas visų rodiklių padidėjimas, ypač bendrojo pelno padidėjimas 1,02 karto lyginant su 2019 metais. Grynas pelnas padidėjo 4,4 kartus lyginant su 2019 metais, o tai yra vertinama gerai. Todėl galima teigti, kad UAB „X Corporation“ kontroliuoja savo įprastinę veiklą ir kartu sėkmingai investuodama didina bendrąsias pajamas arba grynąjį pelną.

6. Atlikus UAB „X Corporation“ pelno (nuostolių) ataskaitų analizę pastebimas visų rodiklių padidėjimas, ypač bendrojo pelno padidėjimas 1,5 karto lyginant su 2019 m., rodiklis vertinamas gerai. Grynas pelnas padidėjo 2,4 kartus lyginant su 2019 m., rodiklis vertinamas gerai. Veiklos pelnas padidėjo 2,1 karto lyginant su 2019 m., rodiklis vertinamas gerai. Todėl galima teigti, kad UAB „X Corporation“ kontroliuoja savo įprastinę veiklą ir kartu sėkmingai investuodama didina bendrąsias pajamas arba grynąjį pelną. Remiantis paskaičiuotais finansiniais santykiniais rodikliais galima teigti, kad atlikus pardavimo pelningumo rodiklių analizę, nustatyta, kad bendrojo pelningumo rodiklis nuolat didėjo nuo 16,20 proc. 2018 m. iki 24,65 proc. 2020 m. Kadangi visu analizuojamu laikotarpiu šis rodiklis yra didesnis kaip 15 proc., bet nesiekia 35 proc., jis vertinamas kaip geras. Pardavimo pelningumo rodikliuose per tris finansinius metus labiausiai padidėjo grynasis pelningumas, kuris 2020 metais buvo 2,5 karto didesnis negu 2018 m., rodiklis vertinamas gerai. UAB „X Corporation“ turto pelningumo rodikliuose pastebimas visų rodiklių padidėjimas. Labiausiai iš rodiklių išsiskyrė ilgalaikio turto pelningumo rodiklis, kuris 2020 metais buvo 46,85 procentinio punkto didesnis, rodiklis vertinamas labai gerai. Visi akcinio kapitalo pelningumo rodikliai 2020 metais buvo labai aukšti, kadangi pastebimas jų padidėjimas. Daugiausia iš šios rodiklių grupės padidėjo akcinio kapitalo pelningumo rodiklis, kuris per tris finansinius metus išaugo 2,3 karto, rodiklis vertinamas gerai. Didžiausią įtaką kapitalo pelningumo didėjimui turėjo grynojo pelno padidėjimas, kadangi tai padidino pastovaus kapitalo pelningumą 6,21 proc., rodiklis vertinamas gerai, o mažiausią įtaką kapitalo didėjimui turėjo ilgalaikių įsipareigojimų kitimas.

LITERATŪRA

- 1-asis verslo apskaitos standartas „Finasinė atskaitomybė“. Patvirtinta audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2010 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. VAS-12. (2015). [žiūrėta 2021–12-19]. Prieiga per internetą: <http://www.avnt.lt/assets/Apskaita/VAS-2020/1-VAS.pdf>
- 3-asis verslo apskaitos standartas „Pelno (nuostolių) ataskaita“. Patvirtinta audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2015 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. VAS-40. (2015). [žiūrėta 2021-12-22]. Prieiga per internetą: <http://www.avnt.lt/assets/Apskaita/VAS-2020/3-VAS.pdf>
- 10-asis verslo apskaitos standartas „Pajamos“. Metodinės rekomendacijos. Patvirtinta audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2015 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. VAS-62. (2015). [žiūrėta 2021-12-22]. Prieiga per internetą: <http://www.avnt.lt/assets/Apskaita/Metodins-rekomendacijos-2020/10-VAS-MR.pdf>
- 11-asis verslo apskaitos standartas „Šnaudos“. Metodinės rekomendacijos. Patvirtinta audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2015 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. VAS-61. (2015). [žiūrėta 2021-12-22]. Prieiga per internetą: <http://www.avnt.lt/assets/Veiklos-sritys/Apskaita/VAS/Metodines-rekomendacijos/11-VAS-MR-pagal-5-redakcija-nuo-20160101.pdf>
- Alcalde, A., Favero, L. P. L. ir Takamatsu, T. R. (2013). EBITDA margin in brazilian companies. *San Paulo universitetas*. 58 (2), 197-220. [žiūrėta 2022-02-05]. Prieiga per internetą: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0186104213712154>
- Baran, D., Pasty, A. ir Baranova, D. (2016). Financial analysis of a selected company. *Research Paper. Faculty of Materials Science and Technology in TRNAVA*. 24 (37), 73–92. <https://doi.org/10.1515/rput-2016-0008>
- Bikienė, J. ir Pučkienė D. (2012). *Buhalterinė apskaita: teorija ir praktika*. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidykla. [žiūrėta 2022-01-07]. Prieiga per internetą: <https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/16851/9789955194385.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Buškevičiūtė, E., Kanapikienė, R. ir Patašius, M. (2011). *Finansinių rezultatų analizė*. Kaunas: Technologija.
- Černius, G. (2014). *Įmonės finansų valdymo pagrindai*. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidykla.

- Donthi, R. ir Muskula A. (2013). Financial analysis – a study. *IOSR Journal of Economics and Finance*. 2 (3), 10-22. [žiūrėta 2021-12-17]. Prieiga per internetą:
<https://www.iosrjournals.org/iosr-jef/papers/vol2-issue3/B0231022.pdf>
- Galinienė, B. ir Mašalaitytė, L. (2007). Verslo vertinimo kokybei turintys įtakos finansinės analizės aspektai. *Ekonomika*. 77, 7–24. [žiūrėta 2022-01-21]. Prieiga per internetą:
<https://www.journals.vu.lt/ekonomika/article/view/17597/16766>
- Helfert, E. A. (2001). *Financial analysis tools and techniques. A guide for manager*. The McGraw-Hill Companies, Inc. [žiūrėta 2022-01-17]. Prieiga per internetą:
<http://alqashi.com/book/book17.pdf>
- Janovič, V. (2012). Įmonių perspektyvinė finansinė analizė esant neapibrėžtumui. *Business systems and economics*. 2 (1), 102-115. [žiūrėta 2022-01-20.]. Prieiga per internetą:
<https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/13235/499-863-1-SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Joshi, C. M. (2015). Divergence between Operating Profit and EBIT. *Research Papers. SSRN Electronic Journal. B.R.C.M. College of Business Administration*. [žiūrėta 2022-01-22]. Prieiga per internetą:
https://www.researchgate.net/publication/315640204_Divergence_between_Operating_Profit_and_EBIT
- Kalėdaitė, J. ir Subačienė, R. (2015). Accounting, Audit, Analysis: Science, Studies and Business Synthesis. *Research papers. Vilnius University Faculty of Economics*. 116-127. [žiūrėta 2022-02-03]. Prieiga per internetą:
https://www.3akonferencija.evaf.vu.lt/media/attachments/2021/04/13/3a_accounting-audit-analysis_research-papers.pdf
- Kazakevičius, A. ir Jakštas, E. (2018). *Verslo įmonių finansinių ataskaitų analizė. Mokomoji knyga*. Kaunas: Kauno kolegijos reklamos ir medijų centras. [žiūrėta 2022-01-20]. Prieiga per internetą:
https://dspace.kaunokolegija.lt/bitstream/handle/123456789/149/E.Jak%C5%A1tas%2C%20A.Kazakevi%C4%8Dius.%20Mokomoji%20knyga.%20v.2020_.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Kotane, I. (2015). Evaluating the importance of financial and non-financial indicators for the evaluation of company's performance. *Management theory and studies for rural business and infrastructure development. Riga International School of Economics and Business*

- Administration*. 37 (1), 80-94. [žiūrėta 2021-12-17]. Prieiga per internetą: <http://mts.asu.lt/mtsrbid/article/view/914>
- Labonaitė, G. ir Subačienė, R. (2014). Grynojo pelningumo vertinimo metodika. *Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika*. 16, 78-87. [žiūrėta 2022-01-20]. Prieiga per internetą: <https://www.zurnalai.vu.lt/BATP/article/view/13013/11872>
- Lakis, V. (2011) Įmonei padarytų nuostolių apskaičiavimo ir pagrindimo problemos. *Verslo ir teisės aktualijos*. 6 (2), 319–334. DOI: 10.5200/1822-9530.2011.18
- Lietuvos respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymas (galiojanti suvestinė redakcija 2022-01-01 iki 2022-04-30) Nr. I IX-575 [žiūrėta 2022-01-21]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.154658/asr>
- Mackevičius, J. (2006). Finansinio santykinio rodiklio skaičiavimas ir grupavimas. *Ekonomika*. 75, 20-33. [žiūrėta 2022-01-07]. Prieiga per internetą: <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2006~1367154563272/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>
- Mackevičius, J. (2008). Įmonių veiklos analizė. Informacijos rinkimas, sisteminimas ir vertinimas. *Informacijos mokslai*. 46, 46-56. [žiūrėta 2022-01-07]. Prieiga per internetą: <https://www.zurnalai.vu.lt/IM/article/view/3358/2426>
- Mackevičius, J., Giriūnas, L. ir Valkauskas, R. (2014). *Finansinė analizė*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Mackevičius, J., Molienė, O. ir Poškaitė, D. (2008). Bendrojo pardavimo pelningumo kompleksinės analizės metodika. *Ekonomika*. 81, 74-90. [žiūrėta 2021-12-17]. Prieiga per internetą: <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2008~1367177704178/J.04~2008~1367177704178.pdf>
- Mackevičius, J., Poškaitė, D. ir Villis, L. (2011). *Finansinė analizė. Mokomoji knyga*. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidykla. [žiūrėta 2021-01-20]. Prieiga per internetą: <https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/16765/9789955192848.pdf?sequence=1>
- Mackevičius, J., Subačienė, R. ir Senkus, K. (2016). *Complex profitability analysis of fixed tangible assets*. Vilnius: Vilniaus universitetas. 17-21 [žiūrėta 2022-02-03]. Prieiga per internetą: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/ekonom_141_2012.pdf
- Mackevičius, J. ir Valkauskas, R. (2010). Integruota įmonės finansinės būklės ir veiklos rezultatų analizės metodika. *Verslas : teorija ir praktika*. 11 (3), 213–221 [žiūrėta 2022-01-20]. Prieiga per internetą: <https://epublications.vu.lt/object/elaba:4290300/>

- Mackevičius, J. ir Valkauskas, R. (2016). Finansinės analizės informacijos patikimumo nustatymo metodika. *Informacijos mokslai*. 76, 82-95. [žiūrėta 2022-01-07]. Prieiga per internetą: <https://www.zurnalai.vu.lt/IM/article/view/10383/8329>
- Mackevičius, J., Raziūnienė, D., ir Valkauskas, R. (2019). *Finansinės analizės informacijos vertė: teorinis aspektas*. Nr. 20. <https://doi.org/10.15388/batp.2019.13>
- Pavyzdinis sąskaitų planas (2015). Patvirtinta audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2015 m. balandžio 13 d. įsakymu Nr. VAS-15. [žiūrėta 2022-01-22]. Prieiga per internetą: <http://www.avnt.lt/assets/Apskaita/VAS-2020/Pavyzdinis-saskaitu-planas.pdf>
- Poškaitė, D. ir Novikovas, M. (2006). Pelningumo rodiklių naudojimas siekiant nustatyti sandorių tarp asocijuotų asmenų kainodarą. *Ekonomika*. 76, 71-86. [žiūrėta 2022-01-22]. Prieiga per internetą: <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2006~1367154754162/J.04~2006~1367154754162.pdf>
- Previts, J. G. (2002). Research in accounting regulation. *An Inprint of Elsevier science*. 15, 205-211. [žiūrėta 2022-01-22]. Prieiga per internetą: https://books.google.lt/books?hl=lt&lr=&id=LuAd1VkrvJ8C&oi=fnd&pg=PA205&dq=ebitda&ots=a8W7UqOM-N&sig=IAYVKk8JOMRgJiPVmyxg7_jVuMY&redir_esc=y#v=onepage&q=ebitda&f=false
- Savickas, V. (2019). *Pelningumo rodiklių įmonių veiklos finansiniams rezultatams vertinti pasirinkimo problematika*. *Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. Nr. 20, 1-13. DOI: <https://doi.org/10.15388/batp.2019.14>
- Stoenoiu, C. (2015). Economic and financial analysis of a company – support for users of information. *Journal of International Scientific Publication: Economy & Business*. *Universitatea Tehnica Cluj-Napoca*. 6 (1), 1-12. [žiūrėta 2021-12-17 d.]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/268257431_Economic_and_financial_analysis_of_a_company_-_support_for_users_of_information
- Šakienė, H. ir Puleikienė, K. (2009). Finansinių santykinių rodiklių taikymas LR akcinių bendrovių finansinės – ūkinės veiklos analizėje. *Vadyba. Journal of Management*. 14 (2), 33-40. [žiūrėta 2022-02-07]. Prieiga per internetą: <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2009~1367170846084/J.04~2009~1367170846084.pdf>

- Tamošiūnienė, R. ir Paškevičienė, J. (2016). Finansinių rodiklių ryšys su listinguojamos įmonės akcijų kaina nustatant vertę. *Mokslas – Lietuvos ateitis. Vilnius: Vilniaus Gedimino technikos universitetas*. 8 (2), 182–191. DOI: 10.3846/mla.2016.899
- Tamulevičienė, D. (2016). Methodology of complex analysis of companies' profitability. *The International Journal entrepreneurship and sustainability issues*. 4 (1), 53-63. [žiūrėta 2022-02-03]. Prieiga per internetą: <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2016~1504246732756/J.04~2016~1504246732756.pdf>
- Valkauskas, R. (2015). Lyginimo metodai įmonių finansinės būklės vertinimuose: teorinis aspektas. *Research papers. Vilnius University Faculty of Economics*. 425-433. [žiūrėta 2022-02-03]. Prieiga per internetą:
- Vertybinių popierių birža NASDAQ OMX (2010). Organizacijų finansinė analizė: rodiklių skaičiavimo metodika. Vilnius. 97 p. Prieiga per: https://www.nasdaqbaltic.com/files/vilnius/leidiniai/Rodikliu_skaiciavimo_metodika-final.pdf

UAB „X CORPORATION“ FINANSINIO REZULTATO ANALIZĖ IR VERTINIMAS

SAMANTA LEKAREVIČ

Bakalauro baigiamasis darbas

Ekonomika

Vilniaus Universitetas, Ekonomikos ir verslo administravimo fakultetas

Darbo vadovė – Doc. / Dr. Daiva Tamulevičienė

Vilnius, 2022

SANTRAUKA

46 puslapiai, 7 paveikslai, 13 lentelių, 39 literatūros šaltiniai.

Darbo tikslas – išnagrinėjus finansinio rezultato teorinius aspektus, atlikti UAB „X Corporation“ 2018-2020 m. finansinio rezultato vertinimą. Finansiniai rodikliai yra svarbūs vertinant įmonių finansinę padėtį, kadangi leidžia atskleisti nuostolingas veiklos sritis, parodo bendrovės stiprybes ir trūkumus, dėl kurių gali plėsti ar mažinti savo veiklą, pritraukiant vis daugiau investuotojų, klientų, taip tampant konkurencingesne ekonominėje rinkoje.

Darbe taikyti metodai – mokslinių literatūros šaltinių, Verslo apskaitos standartų ir kitų informacijos šaltinių analizė; finansinių santykinųjų rodiklių analizė, dinamikos (horizontalioji) analizė, struktūros (vertikalioji) analizė; surinktos informacijos sisteminimo, lyginimo, grafinio vaizdavimo ir apibendrinimo metodai. Darbą sudaro dvi dalys: literatūros analizė ir finansinio rezultato analizė UAB „X Corporation“ 2018-2020 m. ir jos rezultatų vertinimas, taip pat išvados ir priedai.

Literatūros analizė apžvelgė pagrindines finansinio rezultato sąvokas, rodiklius. Atlikus literatūros analizę, buvo atliekama finansinio rezultato analizė pasirinktoje įmonėje. Išvadose apibendrinamos pagrindinės literatūros analizės sąvokos bei atlikto finansinio rezultato analizės rezultatai. Apžvelgus pelningumo rodiklius trijų metų laikotarpyje, galima teigti, kad įmonės visi analizuojami pelningumo rodikliai buvo padidėję teigiama linkme. Tai reiškia, kad įmonė sugeba išnaudoti turimą turtą efektyviai ir tinkamai. Išanalizavus įmonės veiklą pagal gautus rezultatus, nustatyta, kad įmonės veikla nėra nuostolinga. Atlikus finansinių rodiklių skaičiavimus ir juos palyginus trijų metų laikotarpyje pastebima teigiama didėjimo tendencija, o esami rodiklių pokyčiai vertinami teigiamai, nes sudaro palankias sąlygas įmonės plėtrai bei pritraukiant naujų investuotojų ar klientų.

UAB “X CORPORATION“ ANALYSIS AND EVALUATION OF THE FINANCIAL RESULT
SAMANTA LEKAREVIČ

Bachelor thesis

Economic

Vilnius University, Faculty of Economics and Business Administration

Supervisor – assoc. prof. / prof. Daiva Tamulevičienė

Vilnius, 2022

SUMMARY

46 pages, 7 pictures, 13 tables, 39 references.

The aim of the work is to analyze the financial aspects of the financial result of UAB “X Corporation“ in 2018-2020 assessment of the financial result. Financial indicators are important in evaluating the financial position of companies, as they allow revealing loss-making areas of activity, show the company's strengths and weaknesses, which can expand or reduce its activities, attracting more and more investors and customers, thus becoming more competitive in the economic market.

Methods used in the work - analysis of scientific literature sources, Business Accounting Standards and other sources of information; analysis of financial ratios, dynamics (horizontal) analysis, structure (vertical) analysis; methods of systematization, comparison, graphical representation and generalization of collected information. The work consists of two parts: literature analysis and analysis of the financial result of UAB “X Corporation“ in period 2018-2020 evaluation of its results as well as conclusions and appendices.

The analysis of the literature reviewed the main concepts and indicators of the financial result. After the analysis of the literature, the analysis of the financial result in the selected company was performed. The conclusions summarize the main concepts of the literature analysis and the results of the analysis of the financial result. Looking at the profitability indicators over a three-year period, it can be stated that all the profitability indicators analyzed by the company have increased in a positive direction. This means that the company is able to use its assets efficiently and properly. After analyzing the company's activities according to the results obtained, it was established that the company's activities are not unprofitable. After calculating and comparing the financial indicators, a positive upward trend is observed over a three-year period, and the current changes in the indicators are assessed positively, as they create favorable conditions for the company's development and attracting new investors or customers.

PRIEDAI

Pardavimo pelningumo rodikliai

Rodiklis	Matavimo vienetai	2020 m.	2019 m.	2018m.	Pokytis		Pokytis	
					Eur.	Proc.	Eur.	Proc.
Bendrasis pelnas	Eur.	12023	11754	11184	269	39,49	570	3,27
Grynasis pelnas	Eur.	1120	255	297	865	126,96	42	3,61
Veiklos pelnas	Eur.	2489	886	762	1603	98,65	124	6,01
Pardavimo pajamos	Eur.	231051	214319	208357	16732	-7,48	5962	1,80
Bendrasis pelningumas	proc.	52,04	54,84	53,68	-2,8	50,76	1,16	1,43
Grynasis pelningumas	proc.	4,85	1,19	1,43	3,66	145,30	-0,24	1,86
Veiklos pelningumas	proc.	10,77	4,13	3,66	6,64	114,71	0,47	4,21

Turto pelningumo rodikliai

Rodiklis	Matavi mo vienetai	2020 m.	2019 m.	2018m .	Pokytis		Pokytis	
					Eur.	Proc.	Eur.	Proc.
Grynasis pelnas	Eur.	1120	255	297	865	126,96	42	3,61
Turtas	Eur.	61247	59672	60381	1575	16,16	709	4,73
Ilgalaikis turtas	Eur.	19025	21207	23245	-2182	20,11	-2038	5,57
Trumpalaikis turtas	Eur.	42222	38465	37136	3757	126,96	1329	4,26
Turto pelningumas	Proc.	18,29	4,25	4,92	14,04	39,96	-0,67	-1,04
Ilgalaikio turto pelningumas	Proc.	58,87	12,02	12,78	46,85	62,17	-0,76	-1,85
Trumpalaikio turto pelningumas	Proc.	26,53	6,63	8,00	19,90	88,97	-1,37	-0,67

Turto veiksmų įtaka

Rodiklis	2020 m.	2019 m.
Grynasis pelnas	1120	255
Pardavimo pajamos	231051	214319
Viso turto vertė	61247	59672
Grynasis pardavimo pelningumas	4,85	1,19

Kapitalo pelningumo rodikliai

Rodiklis	Matavimo vienetai	2020 m.	2019 m.	2018m.	Pokytis		Pokytis	
					Eur.	Proc.	Eur.	Proc.
Grynasis pelnas	Eur.	1120	255	297	865	126,96	42	3,61
Akcinis kapitalas	Eur.	14029	14010	13510	19	0,14	500	3,70
Nuosavas kapitalas	Eur.	57735	51725	49230	6010	11,62	2495	5,07
Pastovus kapitalas	Eur.	59332	53895	50180	5437	10,09	3715	7,40
Akcinio kapitalo pelningumas	Proc.	42,66	18,82	18,84	23,84	126,66	-0,02	-0,11
Nuosavo kapitalo pelningumas	Proc.	10,37	5,10	5,17	5,27	103,34	-0,07	-1,35
Pastovaus kapitalo pelningumas	Proc.	10,09	4,89	5,07	5,19	106,16	-0,18	-3,55

Veiksnių įtaka kapitalo pelningumui

Rodiklis	2020 m.	2019 m.
Nuosavas kapitalas	57735	51725
Ilgalaikiai isipareigojimai	189	355
Grynasis pelnas	1120	255
Pastovaus kapitalo pelningumas	10,09	4,89